

asettamia ehtoja veroluonteisesta suhdannetasausjärjestelmästä.

Esitetty hintasäännöstelyjärjestelmä perustuu nk. Wahlroosin komitean mietintöön. Esityksessä on muutama ratkaisevan heikko kohta. 15 §:ssä todetaan:

"Vahvistettaessa hyödykkeen ylin sallittu hinta tai hinnoitteluperuste 12 ja 13 §§:n mukaan vahvistuksen perusteeksi on otettava hyvää liikkeenhoidollista tasoa edustavan elinkeinonharjoittajan tuottaman hyödykkeen todelliset tuotantokustannukset ja erityisesti huolehdittava siitä, ettei hyödykkeen jatkuva tuotanto eikä elinkeinonharjoittajan toiminnan kannattavuus ko. hyödykkeen tuottamisen osalta vaarannu eikä ao. toimialan työllisyys vahvistuksen johdosta olennaisesti huonone."

Luonnollista on, että yhden hyödykkeen tuotannon kannattavuus saattaa vaarantua, jos hintasäännöstelyä harjoitetaan palkansaajaintujen mukaisesti. Tämän esityskohdan mukaan elinkeinonharjoittaja voi viitata yhden ainoan hyödykkeen kannattavuuteen pyytäessään hintaviranomaisilta luvan korotukseen. Tähän sisältyvät ainekset lain vesittämiseen. On luonnollista, että yrittäjät pyrkivät jatkuvasti viittaamaan kannattavuusvaikeuksiin yrittäessään saada mahdollisuuden korottaa hintoja, jolloin lain teksti antaa niille suuret mahdollisuudet. Peruslähtökohta hintasäännöstelylle on näin sangen heikko. Nykyisessä määräaikaisessa hintavalvontatoiminnassa ei ole noudatettu suppeata tuotekohtaista tarkkailukulmaa, joten esitystä voidaan pitää huonompana, kuin mihin tähän asti on päästy työehtosopimuskauden pituuden mukaan säädetyissä laeissa. Yleisesti on todettava, että hintavalvontalakiesitys antaa suhteellisen suppeat mahdollisuudet todella harjoittaa tehokasta hintasäännöstelyä. Esityksessä korostetaan voimakkaasti, että hinnanvahvistusmenettely on tarkoitettu lähinnä poikkeustapauksia ajatellen ja poikkeustilanteita ajatellen, samalla kun valvonnan lievempänä osana olevan hintailmoitusmenettelyn osalta on tyydytty ottamaan mukaan vain osa palkansaa-

jien kannalta merkittävistä tuotteista esityksessä olevan suhteellisen lyhyiden määritelmien perusteella.

Edelleen voi todeta, että lakiesitykseen sisältyy nk. neuvottelupakko eli viranomaisia nimenomaisesti on velvoitettu neuvottelemaan elinkeinonharjoittajan kanssa, ennen kuin hyödykkeet siirretään hinnanvahvistuksen piiriin. On syytä epäillä, johtavatko tällaiset elinkeinonharjoittajien ja viranomaisten väliset neuvottelut palkan-saajain kannalta parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Tässä kohden olisi syytä pitäytyä niihin neuvottelumahdollisuuksiin, jotka nykyisessä määräaikaisessa hintavalvontajärjestelmässä ovat pääperiaatteina.

Esityksessä on myös mukana kohta, jonka perusteella elinkeinohallitus eli siis hintaviranomainen voisi muuttaa valtioneuvoston tekemiä hinnanvahvistuspäätöksiä. Edelleen elinkeinonharjoittajalla olisi mahdollisuus valittaa valtioneuvoston ja elinkeinohallituksen päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoksenhakuoikeus on nykyisessä hintapoliittisessa lainsäädännössä nimenomaisesti kielletty. Arveluttavaa olisikin, jos korkeimmasta hallinto-oikeudesta tulisi esitetyllä tavalla merkittävä hintapoliittinen päätöksentekijä. Esitys hintavalvontalaiksi sisältää siis joukon huomattavia heikkouksia, jotka tekevät siitä jopa huonomman kuin se järjestelmä, joka meillä nyt pääasiassa vuodeksi kerrallaan on ollut käytössä. Näitä heikkouksia mahdollinen pysyvyys ei voi korjata, vaan se päinvastoin korostaisi niitä.

Lopuksi on syytä todeta, että markkinahäiriölaki, josta vallitsee laaja yksimielisyys, on jo muutaman kuukauden ollut eduskunnassa, joten siitä ei tässä kannata sen enempää keskustella.

Varsin huomattava ja keskeinen kysymys, josta tässä yhteydessä pitäisi ehdottomasti keskustella, on järjestelmä pääomavirtojen lakisääteisestä ohjaamisesta. Siitä ei ole olemassa minkäänlaista esitystä, joten Tampereen puoluekokouksen vaatima ehtonippu on tältä

osin vielä täysin auki.

Tässä esitettyjen ajatusten perusteella olen sitä mieltä, että useimmat kohdat puoluekokouksen asettamista ehdoista ovat vielä avoinna tai esitetty toteutettaviksi siten, ettei niitä voida katsoa lainkaan riittäviksi. Näin ollen olen edelleen sitä mieltä, että meidän sosialidemokraattien olisi pohdittava ehtojen sisältöä mahdollisimman arvovaltaisessa forumissa uudelleen, ja tällaisena forumina on pidettävä nimenomaan puolueeneuvostoa.

Antti H y v ö n e n (Kuopion piiri): Toveri puheenjohtaja, Helsingin Sanomissa maanantaina 13 päivänä olleen väärän referoinnin johdosta luen Kuopion Sosialidemokraattisen piirikokouksen julkilausuman sellaisena kuin se on piirin pöytäkirjaan tullut kirjatuksi:

"Kuopion Sosialidemokraattisen piirin piirikokous odottaa kuitenkin hallituksen ryhtyvän lisätoimenpiteisiin erityisesti työttömyyden poistamiseksi, hintojen nousun estämiseksi ja asuntopulan lopettamiseksi. Samalla piirikokous korostaa tehokkaan aluepolitiikan välttämättömyyttä maan eri osien keskinäisen tasa-arvon toteuttamiseksi.

Kuopion Sosialidemokraattisen piirin piirikokous hyväksyy osaltaan SDP:n puoluetoimikunnan esityksen siitä, että puolueen on toimittava Presidentti Kekkosen toimikauden jatkamiseksi eduskunnan toimesta. Piirikokous velvoittaa piirin puolueeneuvoston jäsenet toimimaan siten, että puolueen johto saa valtuudet neuvotella asiasta muiden puolueiden kanssa.

Piirikokous katsoo, että presidentinvaalitapaa on muutettava pysyvästi eduskunnassa tapahtuvaksi ja edellyttää, että valtiosääntökomitean sosialidemokraatit toimivat tämänkaltaisen muutoksen aikaansaamiseksi.

Piirikokous toteaa, että Suomi joutuu tekemään lähiaikoina mer-

kittäviä kauppapoliittisia ratkaisuja turvatakseen kaupalliset etunsa laajentuvaan Euroopan talousyhteisöön EEC:hen kuuluvien maiden kanssa. Niinikään Suomi tähtää laajenevaan kaupalliseen ja muuhun taloudelliseen vuorovaikutukseen SEV-järjestön ja sen jäsenvaltioiden kanssa. Piirikokouksen mielestä Suomi voi allekirjoittaa ja ratifioida EEC:n kanssa valmiiksi neuvotellun vapaakauppasopimuksen, mikäli SDP:n tälle ratkaisulle asettamat ehdot tulevat täytetyiksi.

Piirikokous tuomitsee porvarillisten puolueiden ja SKDL:n hallittomuuden hyväksyä EEC-sopimuksen haittojen torjumiseksi välttämättömät ja muutenkin tarpeelliset talouspoliittiset suojalait.

Piirikokous toivoo, että käytännölliset neuvottelut Suomen ja SEVin kesken johtavat pikaiseen ja myönteiseen tulokseen."

Erkki L i i k a n e n (SNK): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Viime puolueneuvosto teki tärkeän päätöksen, kun se päätti, että ennen kuin mennään ratkaisuihin puoluekokouksen edellyttämästä sisäpoliittisesta lainsäädännöstä tai vapaakauppasopimusta ryhdytään allekirjoittamaan, asia palautetaan kokonaisuudessaan puolueneuvostolle. Tämä päätös oli erityisen tärkeä siinä, että se antoi tälle maalle ja tälle maamme ja erityisesti työväenluokan tulevaisuuteen tähtäville ratkaisuille niille kuuluvan arvon.

Täällä on jo useissa yhteyksissä otettu ja varmasti tullaan ottamaan esille Tampereen puoluekokouksessa tehdyt päätökset. Tampereen puoluekokouksessahan Sosialidemokraattinen Puolue edellytti, että sopimukset EEC:n haittavaikutusten lieventämiseksi saatetaan sen kanssa samanaikaisesti voimaan: muiden muassa pysyvä veroluontoinen suhdannetasausjärjestelmä, pysyvät hintasäännöstelyvaltuudet, markkinahäiriölaki sekä lainsäädännölliset keinot pääomavirtojen ohjaamiseksi ja edelleen puolue edellytti, että idänkaupan turvaamiseksi ja kehittämiseksi tarvittavat järjestelyt suoritetaan samanaikaisesti.

Puolueen edustajat hallituksessa ovat olleet mukana lainvalmistelutyössä ja on varmasti totta, että suuri kiire on tätä työtä vai-

vannut. On todettava, että joissakin kysymyksissä, mitä puoluekokous edellytti, on selvää edistymistä tapahtunut, mutta yhtä selvää on, että monet olennaiset puoluekokouksen asettamat ehdot ovat vielä avoinna.

Näistä asetetuista ehdoista on kysymys markkinahäiriölaista sikäli tekeillä, että lakiesitys on eduskunnassa ollut muistaakseni kesäkuun alusta saakka. Kuitenkin on muistettava, että markkinahäiriölain merkitys ei ole aivan niin suuri kuin puoluekokouksen asettamien muiden ehtojen.

Puoluekokous muina ehtoina edellytti siis pysyvän veroluontoisen suhdannetasaustajärjestelmän luomista. Olennaista tässä nimenomaan on se, että suhdannetasaustajärjestelmä on pysyvä eikä joiksikin määrävuosiksi säädetty ja että suhdannetasaustajärjestelmä on nimenomaisesti veroluonteista.

Toveri Niskanen on täällä tänään aikaisemmin selostanut näitä esityksiä. Näistä hän otti esille 3 eri lakia, joissa pyritään suhdannetasaustajärjestelmää luomaan.

Ensinnäkin laki eräistä talonrakennustöistä suoritettavasta verosta on sellainen, jolla ehkä jossain määrin voitaneen siirtää rakennusinvestointeja, mutta tämän lain kansantaloudellinen merkitys jäänee kuitenkin suhteellisen vähäiseksi. Toiseksi tämän esillä olevan lain perusteella suoritettavista suhdannetasoituksista on sanottava, että vaikka tämä laki säädetäänkin, ne aiheuttavat useita seurausilmiöitä, joilla nämä suhdanteita tasoittavat vaikutukset vähenvät. Tämä johtuu siitä, että kun yritykset tallettavat määrätyt summat Suomen Pankkiin, ne samanaikaisesti kuitenkin ottavat lainoja liikepankeista, käyttävät ainakin muodollisina vakuuksina niitä talletuksia, joita on Suomen Pankissa ja sitten liikepankit pyrkivät saamaan keskuspankkilainoja Suomen Pankilta niissäkin olosuhteissa, ja tällä tavoin näiden suhdannetalletusten suhdanteita tasaava merkitys häviää. Olennaisinta ja keskeisintä suhdanteiden tasaamisen

kannalta ovat aina ne toimenpiteet, joilla pyritään vaikuttamaan vientiin.

Vientituloissa ja viennissä tapahtuneet muutokset ovat aiheuttaneet merkittävimmät muutokset suhdanteisiin.

Säännöstelyn suhteen on muistettava se, että olennaisin näistä laeista, mitä ministeri Niskanen esitteli, on laki vientimaksuista. Tämän vientimaksulain tulee olla pysyvä ja toisaalta sen tulee olla sisällöltään sellainen, että se tarjoaa mahdollisuudet aina suhdannousujen aikana käyttää lakia. Täällä esitellystä puoluetoimikunnan esityksestä puolueeneuvostolle totean, että täällä laista sanotaan, että valtuuksien käyttäminen edellyttää, että valuuttakurssit ovat merkittävästi muuttuneet, kansainvälinen hinta- tai kustannustaso vakavasti häiriintynyt tai muu niihin verrattava maan ulkopuolella tapahtunut kehitys on johtanut tai ilmeisesti johtaa jonkin Suomen viennin kannalta merkittävän tuotteen tai tuoteryhmien vientihintojen poikkeukselliseen nousuun. Nämä valtuudet saattavat merkitä sitä, että tällaisia olosuhteita ei enää koskaan tule, kuten täällä Ruotsalaisen Työväenliiton edustaja totesi sen takia, että liikkuviin valuuttakursseihin siirtyminen tulee merkitsemään sitä, että suuria yhtaakkisiä valuuttojen tai kurssin muutoksia tuskin tapahtuu, merkittäviä devalvaatioita tuskin tulee tapahtumaan. Toisaalta on myöskin mahdollista se, että vientihinnoissa ei tule tapahtumaan merkittäviä muutoksia sen takia, että valuuttakurssien muutoksella voidaan nämä estää. Näin saattaa syntyä tilanne, jossa valtuuslakien edellyttämiä olosuhteita ei ehkä olekaan. Tämän takia on korostettava sitä, johon puoluetoimikuntakin viittaa, mutta haluaisin vielä viitata tähän, kun puoluetoimikunta toteaa, että käsillä oleva esitys vientimaksulaiksi koskee vain poikkeuksellisia olosuhteita eikä niinkään tähtää yleiseen suhdannetasaukseen. Mikäli haluamme sellaisen vientimaksulain, joka jotain saa aikaan, meillä täytyisi olla edellytykset lain käyt-

tämiseen aina, kun valuuttakursseissa tapahtuu muutoksia. Näiden muutosten ei tarvitse olla huomattavia, koska ehkä huomattavia ei enää tapahdukaan. Toisaalta on myöskin muistettava se, että mikäli valuuttakurssien muutoksella voidaan estää vientihintojen muutokset, niin laissa tulee antaa mahdollisuudet valikoivan vientimaksun suorittamiseen silloin kun tapahtuu muutoksia viennin määrissä eikä ainoastaan viennin hinnoissa.

Kolmanneksi kysymys pysyvistä hintasäännöstelyvaltuuslaista on myös tällä hetkellä vielä avoin. Pysyvät tehokkaat valtuudet ovat luonnollisesti sosialidemokraattiselle liikkeelle erityisen tärkeitä sen takia, että ne turvaavat olennaisella tavalla Suomen työväestön toimintamahdollisuudet työmarkkinataisteluissa. Nyt kuitenkin on huomattava, että tällä hetkellä esitetty hintasäännöstelyvaltuuslaki tulisi merkitsemään parannusta vain siltä osin, että laki olisi pysyvä, mutta sen sisältö on huomattavasti heikentynyt siitä, mitä nykyiset vuodeksi kerrallaan säädetyt hintavaltuudet ovat sisältäneet. Ja kun tiedämme, että nämäkin valtuudet ovat aiheuttaneet tilanteita, joissa tulkinnoille on ollut sijaa, pysyvä laki, jonka sisällössä on suurempi väljyys, ei takaa sen paremmin edellytyksiä hintasäännöstelylle. Erikoisesti puuttuisin siihen, että tässä laissa todetaan, että mikäli yrityksen kannattavuus heikentyy, silloin hinnankorotuksia ei voida estää. Yrityksen kannattavuus näyttää heikentyneeltä, jos siitä on jotain etua hintasäännöstelyä vastaan, vaikka yrityksen kannattavuus olisi kuinka hyvä tahansa. Erittäin menestyvä yritysikin saattaa sanoa, että mikäli hintoja säännöstellään, sen kannattavuus heikentyy. Toisaalta on todettava se, että hintasäännöstelyn sisälleen sulkeva hyödykevalikoima on liian suppea.

Neljänneksi lainsäädännölliset valtuudet pääomavirtojen ohjaimiseen ovat vielä avoimia myöskin ja tässä suhteessa on määrätietoisesti pyrittävä siihen, että puolue yhdessä ammattiyhdistysliikkeen kanssa valmistaa asiasta lakiesityksen.

Viidenneksi idänkaupan turvaamiseksi ja kehittämiseksi tarvittavat järjestelyt on toteutettava samanaikaisesti, mikäli pidetään mielessä Tampereen puoluekokouksen päätökset. Tämäkin kysymys on vielä avoin huolimatta siitä, että asiassa on myönteisesti kyllä jonkin verran aktiivisuutta tapahtunut, mutta kokonaisuudessaan se on vielä täysin keskeneräinen.

Tämä kaikki yhdessä merkitsee sitä, että paljon on tehty työtä luonnollisesti niiden ehtojen täyttämiseksi, mitä puoluekokous asetti, mutta liian monilta osin nämä kysymykset ovat avoinna. Juuri sen takia nähdäkseni ei ole edellytyksiä siihen, mitä viime puolueenvaltuusto päätti, että puolueenvaltuusto tekee päätöksen asiasta silloin kun lainsäädännölliset esitykset ja vakuudet kokonaisuudessaan voidaan tuoda puolueenvaltuuston käsittelyyn, ja tämän takia olisi käsitykseni mukaan palattava asiaan, silloin kun se kokonaisuudessaan on valmis.

Lisäksi haluaisin lyhyesti viitata täällä toveri Aallon esittämään puheenvuoroon, jossa hän viittasi Tasavallan Presidentin mainitsemaan 3 kuukauden irtisanomisaikaan. Meidän on hyvä tässä puolueenvaltuustossa muistaa ja mahdollisesti siinä seuraavassa, jos sellainen pidetään, kun ratkaisua tehdään, että esitys 3 kuukauden irtisanomisaikasta, vaikka se on sopimuksessa, on käytännössä täysin epärealistinen sen takia, että nyt mahdollisesti tehtävä vapaakauppasopimus välittömästi muuraisi meidät tullisopimuksien kehään ja on aivan varmaa, ettei sopimusta voida niin siirtää muuten kuin erittäin vakavin taloudellisin seurauksin. Ja on pidettävä mielessä, että nyt tehtävät ratkaisut ja tänä syksynä tehtävät ratkaisut ovat monessa suhteessa todella lopullisia ratkaisuja. Ei niistä ole helppoa ulospääsytietä myöhemmin.

Mikko Rönholm (Turun et. piiri): On kaikesti kulunut noin kolme kuukautta siitä, kun puolueenvaltuusto edellisen kerran koontui tänne tähän samaan paikkaan keskustelemaan ja tekemään pää-

töstä hallitukseen menemisestä. Siinä yhteydessä puolueuuvosto otti selvän kannan, johon jo täällä tänään on useaan kertaan viitattu, että puolueuuvostolle pitää EEC-vapaakauppasopimuksesta ja siihen liittyvistä laeista tuoda selvät esitykset, jotka toivottavasti, kuten silloin esitettiin, täyttävät puoluekokouksen asettamat ehdot. Nyt meille ensinnäkin kovalla kiireellä tänään aamulla on tuotu tänne referaatteja lakiesityksistä; joillakin henkilöillä ilmeisestikin, päätellen siitä, että he ovat täällä lakiesityksiä lainanneet, on olemassa paremmat tiedot näistä laeista, mutta suurimmalla osalla, tavallisella puolueuuvoston jäsenellä ei ole olemassa edes lakiesityksien raakamuotoa. Hänellä on pelkästään kahden sivun liuskat liisätyinä muutamilla selvityksillä, joita puoluetoimikunnan taholta tänne on lähetetty. Näillä perusteilla ei mielestäni toteuteta eikä täytetä niitä ehtoja, joita puolueuuvoston kokouksessa edellisellä kerralla asetimme. On tietenkin puolueuuvoston oma asia, jos se katsoo, että se kolmen kuukauden väliajoilla voi muuttaa käsityksiään, voi ottaa erilaisia kantoja, voi siirtyä linjalta toiselle haluamallaan tavalla. Kuitenkin katsoisin, että puolueuuvoston asema ei tälläkään hetkellä ole ollut eikä näytä nytkään tulevan kovin vahvaksi sillä perusteella, että puolueuuvosto on valmis kaikissa tilanteissa mukautumaan puolueen johdon melko yleisluontoisiin esityksiin.

Olen hyvin tietoinen siitä, että puolueuuvoston jäsenet suurimalta osalta on koottu henkilöistä, jotka ovat aktiivisella kunnioitettavalla työllä auttaneet tätä puoluetta eteen päin, mutta samantien nämä jäsenet ovat kovan puoluekoulun kolhimina oppineet sen, että yleensä puolueessa hyvän politiikan tekemisen tärkeimpiä keinoja on hyvin taipuvainen asenne ylhäältä tulleisiin esityksiin.

En halua tässä väittää, että puoluetoimikunta tai puoluetta edustavat ministerit ja muut merkittävässä asemassa olevat henkilöt olisivat asioita huonosti hoitaneet. Uskon, että he varmasti ovat tehneet

parhaansa ja pyrkineet sellaisiin ratkaisuihin, jotka ovat heidän käsityksensä ja uskoisin myös kaikkien käsityksien mukaan Suomen ja varsinkin sen vähäväkisen työväestön etujen mukaisia. Mutta kuitenkin ei puolueuuvoston tässä vaiheessa pitäisi mennä antamaan blankoshekkiä, ei avointa asianajovaltakirjaa puoluetoimikunnalle jo silläkin perusteella, että tällä menettelyllä, jos me näin teemme, me itse periaatteessa laistamme vastuun, vastuun siitä, minkälaisilla ehdoilla tulemme tämän EEC-nipun hyväksymään. Me periaatteessa haluamme esittää, että "no, me annamme arvostelun puoluetoimikunnan tehtäväksi ja koska puoluetoimikunta teki niin ja näin, emmehan me sille mitään voi". Tämä on mukava tapa kiertää vastuuta, mutta kuitenkin mielestäni ei ole meidän puolueemme korkeimman päättävän elimen arvovallan mukaista se, että tällä tavalla menettelisimme. Näin ollen katsonkin, että puolueuuvoston sitten, jollei se halua itse tässä yhteydessä jo ilmoittaa, että se on valmis hyväksymään lakiesitykset kaikilla tällaisilla perusteilla kuin mitä nyt täällä on esitetty, vaadittava, että nämä lakiesitykset uudelleen tuodaan puolueuuvoston käsittelyyn, jonka jälkeen vasta voimme lähteä EEC-vapaakauppasopimuksen hyväksymiseen tai hylkäämiseen.

Yhtyisin myös täällä edellisissä puheenvuoroissa käytettyyn kannottoon tästä irtisanomisajasta. On mielestäni kohtalaisen hämmästyttävää, että tasavallan presidentin tasoinen henkilö käyttää tällaista irtisanomismahdollisuutta ja pitää sitä niinkin kovin helppona kuin miltä hänen puheestaan se ainakin vaikutti. Tosiasia on ilmeisesti Liikasen esittämän tapainen, että meillä ei kovinkaan suuria mahdollisuuksia ole sitten jatkossa enää mennä tekemään mitään jyrkkiä muutoksia suuntaan tai toiseen, ja me nyt sitten jos valitsemme EEC-ratkaisun, tulemme ja kuljemme EEC:n ratkaisun myötä siihen suuntaan, mihin sitten EEC meitä vie, ja kolmen kuukauden irtisanomisajat ovat kyllä minun käsitykseni mukaan aika pitkälle menevää itsepetosta. Kun nyt sitten vielä tässä vaiheessa ja luultavasti ihan lopulli-

sessakin vaiheessa meillä ei tule ilmeisestikään käyttöömmme sellaista materiaalia, jonka perusteella me voisimme hyvin ja yksiselitteisesti nähdä ja arvioida ne vaikutukset, jotka tästä vapaakauppasopimuksesta ovat, tuntuu päätöksen teko tässä vaiheessa kovin vaikealta ja myös ehkä osittain kovin vaaralliseltakin.

En ole pystynyt itselleni täysin varmasti ja selvästi selvittämään sitä kysymystä, mikä tässä tapauksessa olisi se ehdottoman edullinen ratkaisu, ja kun uskon, että moni muukaan ei ole sitä pystynyt tekemään, niin siinä vaiheessa mielestäni pienen aikalisän ottaminen ei varmasti tai ainakaan välttämättä asiaa pahenna. Voi olla niin, että kun jotkut ovat asiasta väittäneet, että tässä ratkaisussa onnellinen on se henkilö, onnellinen on se ryhmittymä, joka onnistuu pääsemään sille puolelle, joka tässä asiassa vähemmistöön jää, koska molemmissa tapauksissa, tehtiin päätös suuntaan tai toiseen, on tulossa vaikeuksia, ja näin ollen tämän jälkeen sitten on helppoa vedota siihen omaan oikeaan viisaaseen kantaan, joka vain silloin sattumalta jäi vähemmistöön. Mielestäni kuitenkin sosiaalidemokraattien ei pidä tällaiseen ratkaisuun mennä, vaan puolue-neuvoston tulee aikanaan, sitten kun asia lopullisesti tulee puolue-neuvoston käsittelyyn, ottaa selkeästi kanta, eikä puolue-neuvoston missään tapauksessa pidä mennä siihen ratkaisuun, että se antaa puolue-toimikunnalle tällaisen avoimen asianajovaltakirjan omasta puolestaan päättää, mikä on ollut puoluekokouksen tarkoitus ja mikä on ollut puolue-neuvoston tarkoitus. Jo pelkästään puolue-neuvoston arvovallan kannalta olisi mielestäni tärkeää, että puolue-neuvosto tämän laatuaisessa ja näin suuressa kysymyksessä määrittelisi itse kantansa asiaan eikä pyrkisi vierittämään kannanmäärittelyä jonkun muun elimen tehtäväksi.

Vielä noin lopuksi sitten, jottei tästä asiasta jäisi vääriä käsityksiä, en epäile sitä, puolue-toimikunta olisi omalta osaltaan ollut valmis menettelemään meidän puolue-neuvostonkin käsityksen mu-

kaisesti, mutta kuitenkin puolue-neuvoston on varmuus tässä asiassa taattava itselleen.

Vilho H i l t u n e n (Uusimaa): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kysymys EEC:stä on tällä kertaa ajankohtainen koko Euroopassa. Erikoisen tärkeäksi se on muodostunut niille pienille valtioille, joiden talous on ratkaisevasti riippuvainen ulkomaankaupasta. Suomi on eräs tyypillinen näistä maista. EEC-edut ja haitat sen laajentumisessa kohdistuvat hyvin voimakkaasti vaikuttaen juuri Suomen vientitalouteen. Suomen EEC-neuvottelijat, joiden joukosta löydämme myös sosiaalidemokraattisen vähemmistöhallituksen edustajat, ovat neuvotelleet maallemme valmiiksi vapaakauppasopimuksen EEC:n kanssa. Tämä sopimus on saanut toisilta puolueettomilta pikkuvaltioilta myös hyvin suurta tunnustusta. Onpa esiintynyt kateellisiakin arvosteluja sopimuksen sisältämiin etuihin nähden. Voimme siis tältä osin todeta Suomella olevan kohtalaiset lähtöasemat, mikäli vapaakauppasopimus solmitaan.

EEC:n ympärillä käyty keskustelu ei sen sijaan vastaa sitä tasoa, jota Suomen neuvottelijat ovat osoittaneet. Sekä puolesta- mutta erikoisesti vastaanpuhujat ovat esiintyneet suorastaan harhauttavasti vapaakauppasopimuksesta keskusteltaessa. Asia on tuolla kenttäkäsittelyssä enimmäkseen ollut anti-EEC:läisten käsissä ja hallussa ja puheet sekä esitykset heidän taholtaan ovat olleet väritettyjä heidän ajatusmaailmansa mukaisesti ja kaiken lisäksi on puhuttu muunnettua totuutta asiasta ja suoritettu mielipidemuokkausta jopa poliittisin uhkailuin tai ainakin pelottelun kautta. Näinä pelotteluina on mm. käytetty ulkopolitiikkaa ja ennen kaikkea suhteiden heikentymistä Neuvostoliiton kanssa. Minusta tässä asiassa halutaan tämän tapaisilla asioilla pelaten hoitaa aivan muita asioita kuin kauppapoliittisia. Olen myös sitä mieltä, että EEC:läisten ajatusten taustana on tunteilua ideologian alueella huomattavasti suuremmassa määrin kuin kauppapoliittisten suhteiden järjestelyä. On pyritty itsepintaisesti

antamaan kuva, että kysymys on suorastaan EEC:hen liittymisestä, vaikka tämä vaihtoehto ei ole ollut missään vaiheessa esillä. Kysymyksen on koko ajan ollut Suomen, niin kuin puolueettomien maiden osalta, vain tulli- eli vapaakauppasopimuksesta. Tämän sopimuksen voi sanoa irti milloin hyvänsä ja on irtisanomisaika tosiaankin tuo kolme kuukautta, kun taas EEC:hen liittyminen tarkoittaa myös poliittista liittoutumista Talousyhteisön maihin ilman irtisanomissuojamahdollisuutta.

On selvää, että vapaakauppasopimus tuo tullessaan myös haitteja tekijöitä. Näitä tekijöitä ei kuitenkaan voi ainakaan kaikkia pois pyyhkäistä sillä, ettemme sopimusta tee. EEC:n laajentuminen tietää joka tapauksessa Suomen kilpailuaseman vaikeutumista totuttuihin kauppakumppaneihimme. Siksi on tyydytyksellä todettava Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen poliittinen aktiivisuus näiden haittojen ehkäisemiseksi.

SDP:n hallitukseen menon ehtonahan oli, että nykyisen hallituksen ohjelmaan otetaan, mikäli EEC-vapaakauppasopimus hyväksytään, mm. seuraavat ohjelmakohdat haittavaikutusten lieventämiseksi: Samanaikaisesti vapaakauppasopimuksen mahdollisen ratifioinnin kanssa saatetaan voimaan mm. pysyvä veroluonteinen suhdannetasausjärjestelmä, pysyvät hintasäännöstelyvaltuudet, markkinahäiriölaki ja lainsäädännölliset keinot pääomavirtojen ohjaamiseen. Tästä tänä päivänä tässä salissa olemme myös saaneet kuulla, että näistä asioista todella on vakavasti neuvoteltu ja että tämän tyyppiset esitykset myös hallituksen taholta eduskunnalle tullaan antamaan.

Edellä olevat esimerkit osoittavat, että SDP on vakavasti painunut politiikassaan vapaakauppasopimuksen haittavaikutusten torjumiseen ja ymmärtänyt oikein asemansa maan suurimpana puolueena ja työväenpuolueena. SAK:n kanta vapaakauppasopimukseen on ollut lähinnä odottava eivätkä sen toimenpiteet ehkä tässä vaiheessa vielä ole

olleet tarpeellisiakaan. Asia tulee ajankohtaiseksi ammattiyhdistysliikkeen osalta silloin, kun sopimus sorvataan ja voidaan ennakoida hallituspolitiikan käytännön mahdollisuudet vapaakauppasopimuksen haittavaikutusten poistamiseen ja siihen liittyen myös mahdollisen tulopoliittisen kokonaisratkaisun vaikutusten arviointiin.

Kun vielä tiedämme vapaakauppasopimukseen sisältyvän ehdon, joka turvaa Neuvostoliiton kauppaan liittyviä perinteellisiä poikkeusjärjestelyjä, ja ettei idänkauppamme kärsi sopimuksesta, esittäisin, että puolueenuevosto suhtautuu myönteisen aktiivisesti EEC:n kanssa käytävään vapaakauppasopimukseen ja pyrkii omalta osaltaan tukemaan sekä poliittista työväenliikettä että SAK:ta vapaakauppasopimuksen solmimisen esteiden poistamiseksi. Uudenmaan puolueenuevoston edustajat yhtyvät täällä tehtyyn päätösehdotukseen, jonka helsinkiläisistä Veikko Aalto teki ja toivomme, että myöskin puolueenuevosto tässä kokouksessa voisi yksimielisesti tähän päätöslauselmaehdotukseen yhtyä. (Suosionosoituksia).

Veikko H a l o n e n (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Ensinnäkin tässä vapaakauppakeskustelun yhteydessä on annettava täysi kiitos ja tunnustus puolueen johdolle. He ovat suorittaneet selvitystyön tämän kysymyksen selvittämiseksi jäsenjoukoille. Toisaalta on kuitenkin valitettava sitä, että tiedot kentälle eivät ole kuitenkaan riittävän ajoissa kulkeneet. Esim. Keski-Suomen piiriin saapui tämä SDP:n EEC-moniste viime perjantaina.

Koska on kysymys näin tärkeästä asiasta, näyttää siltä, että olisi ehkä aiheellista olla enemmän aikaa, että myöskin suuri jäsenkenttä pystyisi tähän kysymykseen täysin tietoisena asennoitumaan, sillä anti-EEC -propaganda on viime kuukausien aikana ollut erittäin hoidettua ja se on jatkunut päivästä päivään. Tässä mielessä olisimme toivoneet, että kun neuvottelun tulos varmennettiin 22 päivänä helmikuuta, olisi ehkä mielestäni ollut aika tämän tärkeän kysymyksen sel-

vitykseen myöskin kenttäväelle. Kun näin on, että joudumme tässä ottamaan kantaa tähän tärkeään kysymykseen, Keski-Suomen piiri pitäessään piiritoimikunnan kokousta evästi puolueuuvoston edustajia sillä kannanmäärittelyllä, että me olemme valmiit hyväksymään tämän vapaakaupparatkaisun siinä mielessä kuin se tapahtuu puoluekokouksen tekemien päätösten puitteissa.

Tässä mielessä ehkä lienee syytä vielä todeta, että jos tässä tänä päivänä ja huomenna jatkuvassa kokouksessa päädytään toiseen vaihtoehtoon, ei panna hanttiin siinäkään, silloin jää riittävä aika selvittää tätä tärkeää asiaa suurelle jäsenkentälle.

Tässä toisessa kysymyksessä, joka koskee presidentin vaali-
asiaa, Keski-Suomen piiritoimikunta evästyksessä päätyi siihen ratkaisuun, että me yhdymme puoluetoveri Sorsan esittämään kantaan tässä asiassa ja näemme tämän kysymyksen sen luontoisena, että Presidentti Kekkonen on sikäli vetreä poika ja kunnostaan huolta pitävä, että tuskin häntä on syytä päästää kalliille eläkkeelle.

Keski-Suomen piiri antaa puolueen johdolle valtuudet presidenttikysymyksen hoitoon siten, että se tapahtuu Urho Kekkosen puitteissa.

Pentti L a h t i (Turun et. piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Kokemukseni ja myös vakaumukseni mukaan sanoisin, että Suomen Sosialidemokraattinen Puolue on tällä hetkellä valitettavasti ainoa puolue tässä maassa, joka täysin vakavasti ja pitkällä tähtäimellä pyrkii harjoittamaan politiikkaa, joka turvaa työväenluokan, työmiehen edut. On hyvin valitettavaa, että viime aikoina sekä valtiollisella että myös kunnallisella tasolla on jonkun minkä kulloinkin vaatimuksen puitteissa jouduttu tilanteeseen, jossa tärkeitä päätöksiä ja ratkaisuja ei päästä tekemään lainkaan. Minä voisin luetella moniakin esimerkkejä, mutta viittaa esim. vain siihen keskusteluun, jota on viime aikoina käyty Suomen kol-

mannen öljyjälöstamon sijoituspaikan tiimoilta. Se on selvää, että kaikki, jotka ovat puheenvuoroja käyttäneet, ovat puhuneet asiaa, mutta valitettavaa vain on se, että päätöksiä ei ole päästy tekemään. Tällä hetkellä maahan tuodaan jo jalostettuja polttoaineita lähes joka päivä entistä enemmän. Meillä on siis tullut näköjään tavaksi sen varjolla, että me puhumme demokratiasta, meille on tullut tavaksi laajentaa keskustelua aivan suhteettomiin mittoihin ja siirtää hankaloita ja joskus vaikeita päätöksiä useissa tapauksissa jopa arveluttavien rajojen yli.

Demokratiaan on kuitenkin olennaisesti kuulunut aina tietenkin keskustelu, mutta sen keskustelun täytyy tarkoituksenmukaisessa ajassa aina päättyä järkevään päätöksentekoon.

Siitä nytkin on kysymys. Tämän asian ydin, sen jokainen tiedämme hyvin, on suomalaisen työmiehen elinehtojen turvaaminen kiristyvässä eurooppalaisessa ja yleismaailmallisessa kaupallisessa kilpailussa. Siitähän on kysymys koko ajan. On todennäköisesti enää turhaa kuvitella, että esim. tässä maassa olisi joku tai jotkut, jotka eivät tätä tajuaisi. On vain kysymys niistä menettelytavoista, joilla me tämän työmiehen edun turvaamme.

Tässä on 2 erilaista asiaa. On ensinnä neuvoteltu vapaakauppa-sopimus, siis vapaakauppajäsen-sopimusteksti ja sen jälkeen kun Tampereella näitä asioita käsittelimme, olemme voineet havaita, että ministeri Linnamon johdolla käydyt keskustelut johtavat, se on rehellisesti sanottava - joka tapauksessa meidän kannaltamme edulliseen tekstiin. Niihin olemme voineet aivan viime päivinä tutustua sen materiaalin mukaisesti, jonka olemme saaneet vastaan ottaa toimistolta. Tämä asia lienee siis selvä.

Edelleen toisena kysymyksenä tähän liittyvät ne suojatoimenpidevaatimukset, joita puoluekokous asetti ja niiden kimpussa tämä syksy on vietetty. Olemme kuulleet tämän päivän aikana, että osittain puoluekokouksen asettamat vaatimukset ovat jätetyt tekstiin. Laki-

ehdotuksia on kirjoitettu ja niistä neuvotteluissa myöskin sovittu hallitustasolla.

Minä yhdyn niihin, jotka ovat täällä olleet antamassa puolueen johdolle ja ministeriryhmällemme kiitoksen siitä aktiivisesta toiminnasta, jota nämä ovat osoittaneet. Sanoisin, että jatkossa samaa linjaa noudattaen puoluekokouksen asettamat ehdot tulevat täydyiksi.

Nyt on todennäköisesti tämän päivän ydinkysymys siinä, miten lopullinen päätöksenteko tässä asiassa hoidetaan ja kuka sen tekee. Täällä on tähän mennessä selvästi kahdenlaista ilmaa. On niitä, jotka haluavat pitää tämän asian edelleen puoluepuolesta käsissä ja näin ollen aikaansaamassa sen, että me jossakin tulevaisuudessa lähimpien kuukausien aikana kokoonnumme uudelleen näitä asioita käsittelemään. Toveri Halonen äsken tuodessaan Keski-Suomen kannan esille, suhtautui tähän tällaisen tien tyyliin kielteisesti. Toinen ajattelutapa, jonka toveri Aalto toi ja esitteli, lähtee siitä, että puoluetoimikunta näitä asioita käsittelee, pohdiskelee, selvittelee ja tekee sitten ratkaisut tämän puolueen nimissä.

Minä henkilökohtaisesti ainakin ja Turun piirissä hyvin monet ovat sitä mieltä, että meillä on tällä hetkellä erinomainen puolueen johto. Me annamme täyden ehdottoman ja varauksettoman tunnustuksen toveri Paasion johtamalle puoluetoimikunnalle ja toveri Sorsan johtamalle sosialidemokraattiselle hallitusryhmälle. Vaikka on niin, että pidän ehdottomasti mielessä puoluekokouksen asettamat ehdot sanoisin kuitenkin, että tulkitsen näitä ehtoja hieman toisin kuin tähän mennessä niitä on tulkittu. Nimittäin emme voi syyllistyä sosialidemokraattisena puolueena sen tyyppiseen ajatteluun kuin esim. kommunistit ovat esittäneet: esitetään vain yksi yksilöity kannanotto ja sen jälkeen ilmoitetaan, että aloitetaan neuvottelut. Mutta silloin heidän täytyy aina lähteä siitä, että neuvottelut onnistuvat vain silloin, jos heidän esittämänsä yhden mielipiteen kan-

nanotto hyväksytään. Silloin ei tarvita demokratiaa ollenkaan, vaan vain yksi porukka tekee päätöksen ja ilmoittaa sen muille.

Ymmärsin, että joudumme tätä asiaa jatkossa käsiteltäessä lähemmään siitä, että emme ole yksi ryhmä tässä maassa, erittäin huomattava ja merkittävä ryhmä kyllä mutta emme ainoa. Meidän päämäärämme on turvata, niin kuin puoluekokous esitti, Suomen työväenluokan edut, niin kuin mainitsin tulevassa kiristytvässä kilpailussa. Mutta niin kuin mainitsin, uskon vakaasti, että nykyinen puoluetoimikunta ja nykyinen ministeriryhmä on vastuullinen ja kykenevä näitä asioita hoitamaan.

Tähän edellä esitettyyn viitaten - tietäen hyvin mitä nyt sanon - kannatan toveri Aallon tekemää esitystä, jonka mukaan puoluepuolesta siirtää lopullisen ratkaisuvallan EEC-asiassa puoluetoimikunnalle. Kannattaisin toveri Aaltoa edelleen, että puoluetoimikunta riittävässä määrässä huomioi puoluekokouksen päätökset EEC-ratkaisuun liittyvässä laki- ja sopimusteksteissä ja sopimuksissa yleensä huomioon ottaen ne, mitkä nyt ovat valmiina ja edelleen ne, jotka ovat vielä avoimina.

Samalla lyhyesti totean, että Turun piirissä aivan yksimielisesti tai ainakin lähes yksimielisesti hyväksytään toveri Sorsan täällä esille ottamat ehdotukset presidenttikysymyksessä (Suosionosoituksia).

P u h e e n j o h t a j a : Kello on viittä vaille 13 ja meillä on työohjelman mukaan kello 13 lounas. Mutta sitä ennen haluan ilmoittaa kokoukselle, että hallituksessa esillä ollutta lainsäädäntöä ja uusia toimenpiteitä on selvitetty teille jaetussa puoluetoimikunnan selonteossa, joka on jaettu pöydille. Lounastauon jälkeen ministeri Niskanen on valmis vastaamaan yksityiskohtaisiin kysymyksiin, joten kun täällä on esille tullut eräitä kysymyksiä, niin niihin saadaan lounastauon jälkeen selvityksiä.

Edelleen: menettelytapavaliokunta kokoontuu sanoisinko melkein normaaliksi tulleeeseen tapaan ruokailutauon aikana eriöön, jossa menettelytapavaliokunta suunnittelee työnsä suorittamista.

Kokous jatkuu kello 14.00.

Kokous keskeytettiin kello 12.59.

Kokousta jatkettiin aamiaistauon jälkeen kello 14.10.

Puhetta johti Johannes K o i k k a l a i n e n .

P u h e e n j o h t a j a : Puolueneuvoston jäseniä pyydetään paikoilleen! - Kuuluuko eteiseen: puolueneuvoston kokous on täällä juhlasalissa. - Puolueneuvoston jäseniä kehotetaan saapumaan paikoilleen! Puolueneuvoston kokous alkaa!

Puolueneuvoston kokous jatkuu! Kehotetaan kolmannen kerran edustajia saapumaan paikoilleen.

Ennen lounastaukoa käyty keskustelu jatkuu.

Keskustelua jatkettiin.

Väinö A a l t o (Oulun piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Toveri Sorsa erittäin ansiokkaassa esityksessään toi esille monta hyvin tärkeää asiaa. Suurimpana ja päällimmäisenä oli EEC-kysymys ja presidenttikysymys. Kuitenkin hän pienen huomion oli kohdistanut erääseen sosiaalipolitiikan haaraan, nimittäin lasten perhepäivähoitokysymykseen. Hän mainitsi myös, että lakiesityksessä todetaan, että kunnat velvoitetaan asia järjestämään kuntoon. Niin ja niin monta paikkaa, niin ja niin monta taloa pitää kuntien väkiluku-suhteessa rakentaa. Näkisin, että myös lakiesityksissä otettaisiin hyvin vakavasti huomioon se, minkälaiset ovat valtionavustukset, eivät paperilla vaan myös käytännössä. Monessa tapauksessa kunnat ovat joutuneet vaikeuksiin lainsäädännön kehityksen kanssa. On hyvä, että meillä kehitetään lakeja, on hyvä, että velvoitetaan kuntia tekemään sellaisia palveluksia kuntalaisille, jotka ovat erittäin tar-

peellisia, mutta kunnat edellyttävät, että valtio tulee asiassa mukaan avustuksin. Useasti ja monessa tapauksessa tänä päivänä valtionavustukset ovat niin myöhässä, että niistä ei ole apua sen vuoden aikana, jolloin investointikohteisiin käyttömenoja näihin palveluihin kunnat suorittaisivat. Tässä näkisin, että puoluetoimikunnan olisi tarpeen tehdä ehdotuksia valtiovallalle ja meidän edustajillemme, jotka päättävissä valtion viroissa ovat, että valtionavustukset tulisivat määräaikoina kunnille, niin kuin laissa on säädetty.

Kansanterveyslaki, joka on hyvä laki, tulee voimaan. Se tuo erittäin raskaita rasituksia kunnille, mutta me emme tiedä, milloin me saamme kustannuksiin valtionavustusta.

Peruskoulu on joissakin kunnissa jo alkanut ja lopuissa kunnissa alkaa lähivuosina. Näin ollen suuret lakiuudistukset antavat myös velvoitteita valtiolle eikä vain valtio kunnille. Näkisin, että meidän edustajamme ovat voimakkaasti kuntien puolella ja toimivat niin, että valtionavut tulevat ajoissa kuntien käyttöön.

Me Oulun piirin edustajat olemme myös käsitelleet kysymystä EEC:stä. Puoluekokouksen päätös edellyttää, että se lakinippu, mikä siellä lueteltiin, tulee saada hyväksytyksi pysyväluontoisena, ennen kuin voidaan mennä EEC-sopimusta tekemään. Näin ollen tämä puolueneuvoston kokous ei voi ottaa lopullista kantaa sen hyväksymisen tai hylkäämisen puolesta, vaan sen jälkeen vasta asia käsitellään, kun esitykset ovat tulleet valmiiksi. Olemmeko me saaneet näihin lakeihin niitä uudistuksia aikaan, mitä puoluekokouksen henki edellyttää? On kysymyksessä suuri sosiaalipoliittinen ja suuri sosialismiin johtava toimenpide. Uskoisin, että moneen vuosikymmeneen ei tällaista toimenpidettä meidän työväenliikkeemme saanut läpi, jos nämä esitykset menevät läpi. Näin ollen meidän tulisi, niin kuin täällä on jo todettu, antaa puoluetoimikunnalle eväät, että puoluekokouksen hyväksymien säännösten mukaan edelleen kehotetaan puoluetoimikuntaa toimimaan ja menettelemään niiden päätösten mukaisesti.

Presidenttikysymyksessä Oulun piirin edustajat ovat sitä mieltä, että Kekkoselle annettakoon vielä jatkoaikaa. Yleensä työväenliike on sitä mieltä, että eläkeikärajaa pitää alentaa, mutta tässä tapauksessa me jatkuvasti olemme sitä mieltä, että eläkeikärajaa tältä osin on nostettava. Mutta jos me presidenttikysymyksessä menemme poikkeuslakimenetelmään, edellytämme, että samassa yhteydessä neuvottelijamme ja puoluetoimikunta ottavat myös presidentin valitsijamiesasian eduskunnan päätettäväksi ja tämän asian myös neuvotteluissa esille, että presidentin vaalin voisi suorittaa eduskunta. Tässä yhteydessä tämän asian pitää hyvin voimakkaasti tulla esille ja myönteisestikin käsiteltyä. Kiitos!

Aaro A i r a s (Mikkelin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Mitä tähän presidenttikysymykseen tulee, niin Mikkelin piiri yhtyy tältä osin Oulun piirin kantaan. Kun Mikkelin piirin piirikokous kokoontui aika runsaasti vajaa vuosi sitten keskustelemaan tästä asiasta, niin siinä yhteydessä me kyllä totesimme sen seikan, että se, että Kekkonen valittaisiin nyt poikkeuslailla eduskunnan toimesta, ei vielä riitä, vaan pitäisi pyrkiä saamaan sellainen muutos valtiopäiväjärjestykseen, että tästä tulisi jatkoa, ja silloin olisi toivoa siitä olemassa, että joskus tässä maassa olisi sosialidemokraattinen presidentti.

Mitä tähän toiseen kysymykseen, nimittäin EEC-kysymykseen tulee, me myönnämme sen, että sosialidemokraattisella puolueella on tällä hetkellä erinomaisen hyvä puoluejohto, ja Sorsan johtama sosialidemokraattinen ministeriryhmäkin on erinomaisen hyvä. Tosin siinä eräs pieni kauneusvirhe on olemassa, nimittäin se, että Mikkelin läänistä tässä ryhmässä ei ole yhtään jäsentä, mutta se on taas meidän Mikkelin piiriläisten näkemys se! Mutta vaikka näin onkin ja me myönnämme senkin, että tämä valmistelutyö on nimenomaan tehty Tampereen puoluekokouksen päätöksen huomioon ottaen, mutta

me olemme kuitenkin sitä mieltä, että tämä puolueeneuvoston kokous ei ole vielä kypsä tekemään lopullista päätöstä tässä asiassa. Täällä on voimakkaasti vedottu siihen, että koska meillä on todella olemassa erinomaisen hyvä puoluetoimikunta ja erinomaisen hyvä hallitusryhmä, niin puolueeneuvoston pitäisi siirtää päätäntävalta tässä tärkeässä asiassa puoluetoimikunnan sekä sosialidemokraattisen hallitusryhmän kannettavaksi. Meillä puolueeneuvostossa ja se ei pidä paikkaansa ainoastaan puolueeneuvostossa, vaan yleensäkin sosialidemokraattisessa puolueessa on tapana turvautua toisen selän taakse. Minä olen kuitenkin sitä mieltä, ja samaa mieltä on myös Mikkelin piirin piiritoimikunta, että tästä tavasta pitäisi päästä irti. Sen vuoksi puolueeneuvoston pitäisi ottaa tästä asiasta myöskin selvä lasku ja tästä syystä johtuen Mikkelin piirin piiritoimikunta ja puolueeneuvoston jäsenet esittävät, että vaikka meillä periaatteessa EEC:n myönteistä ratkaisua kohtaan ei olekaan huomauttamista, niin koska nämä selvittelytyöt ovat kovin paljon vielä auki, tämä asia siirrettäisiin siksi, kunnes nämä kysymykset ovat täysin selvillä ja puolueeneuvosto kutsuttaisiin uudelleen päättämään tästä asiasta. Se on meidän käsityksemme mukaan sitä tyyliä, mitä puolueeneuvoston pitäisi tässä asiassa voida täällä toimia ja myöskin osoittaa.

Marianne L a x é n (Ruotsalainen Työväenliitto): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Tässä aluksi totean vain ihmetellen, että menettelytapavaliokunta aina katsoo aiheekseen kokoontua kokoukseensa ja sen jälkeen tuntuu niin kuin puhuisi tyhjille seinille. On toivottavaa, että menettelytapavaliokunnan jäsenet olisivat läsnä, silloin kun tässä kantoja esitetään.

Tampereen puoluekokous otti hyvin varovaisen mutta myönteisen kannan EEC-kysymykseen. Tähän sitten liitettiin kuitenkin nämä tunnetut ehdot mahdollisten sopimuksen haittavaikutusten lieventämiseksi.

Ruotsalainen Työväenliitto on puoluekokouksen jälkeen seurannut

huolellisesti, miten näiden puoluekokouksen asettamien ehtojen valmistelua on hoidettu. Ruotsalaisen Työväenliiton liittohallitus lähetti puoluetoimikunnalle kirjeen, jossa pyritään korostamaan puoluekokouksen asettamien ehtojen toteuttamisen valmistelun tärkeyttä. Sen jälkeen Ruotsalaisen Työväenliiton liittoneuvoston kokouksessa lokakuussa käytiin laaja keskustelu EEC-asiasta toveri Sor-san alustuksen pohjalta ja sen jälkeen hyväksyttiin tämä julkilausuma, joka nyt on jaettu myös puolueen neuvoston käsiteltäväksi. Luen tässä osan tästä julkilausumasta:

"Liittoneuvosto katsoo, että EEC-sopimuskeskustelun tulee jatkua puolueessa ja että puolueen on tämän johdosta entisestäänkin tehostettava informaatiotaan".

Reunahuomautuksena tähän tietysti voi sanoa, että se keskustelu, jota meidän liittomme taholta on toivottu, ei ole esiintynyt puolueen pää-äänenkannattajassa Suomen Sosialidemokraatissa. Se on hyvin valitettavaa, että joka kerta kun puolueen neuvosto kokoontuu, on aiheellista ottaa esille Suomen Sosialidemokraatin asia, mutta tällä kertaa voidaan tietysti aiheella myös valittaa, että näissä meidän puoluelehdissämme ei ole esiintynyt tarpeeksi informaatiota eikä ole käyty tarpeeksi keskustelua tästä EEC-vapaakauppasopimuksesta. Jatkan tätä julkilausumaa:

"Liittoneuvosto katsoo, että maallamme on syytä, vaarantamatta puolueettomuuttamme järjestää kauppapoliittiset suhteensa läntiseen taloudelliseen integraatioalueeseen. Lähtökohtana pitää tällöin olla suomalaisen työväestön työllisyyden ja toimeentulon turvaaminen. Liittoneuvosto totesi tyydytyksellä, että puolueen johto ja ministeriryhmä ovat toimintansa perustana pitäneet puoluekokouksen 1972 esittämien sisäpoliittisten järjestelyjen ehdotonta hyväksymistä parafoidun EEC-sopimuksen allekirjoittamiselle. Liittoneuvosto toteaa edelleen, että vastuuta kantavat voimat puolueessamme ovat toisena vaih-

toehtona mahdollisen EEC-sopimuksen solmiamiselle nähneet kauppapolitiikkamme turvaamisen ja kehittämisen itäryhmän maiden kanssa".

- Tästä asiasta tänä päivänä ei ole paljon keskusteltu eikä sitä muistettu.

Tämän liittoneuvoston varsinaisena ehdotuksena puolue-neuvostolle oli kuitenkin, että puolue-neuvosto päättäisi presidentti Kekkonen uudelleen valinnasta. Tästä asiasta nyt puolue-toimikuntakin on pyytänyt valtuudet ryhtyä muiden puolueiden kanssa neuvotteluihin. Ymmärtääkseni nämä valtuudet voidaan puolue-toimikunnalle myöntää, mutta tällöin on erikoisesti korostettava, että tässä yhteydessä on myös suunniteltava, miten voitaisiin pysyvästi siirtyä sellaiseen systeemiin, jossa eduskunta suorittaisi presidentin valinnan.

Mutta tänään meidän pitäisi puhua tästä EEC-asiasta ja siihen liittyvästä vapaakauppasopimuksesta. Puolue-neuvoston tehtävänä on tänään ja huomenna tulkita puolueen asioiden valmistelu siihen pisteeseen, että puolue-neuvosto voi tästä asiasta päättää jo perjantaina. Haluaisin aivan lyhyesti tarkastella, minkälaisia edellytyksiä puolue-neuvoston jäsenillä on tehdä päätöksiä tässä asiassa. Käsitykseni mukaan tämä on niin tärkeä ja laajakantoinen, että sitä on käsiteltävä mahdollisimman arvovaltaisessa forumissa. Ja tämä arvovaltainen forumi on juuri puolue-neuvosto. Voidaan tietysti sanoa, että puolue-neuvostolla ei ole tarpeeksi asiantuntemusta päättää näin monitahoisesta asiasta. Ja on myöskin totta, että puolue-neuvostossa ei ole monta jäsentä, joilla on asiantuntemusta ulkopolitiikan ja kauppapolitiikan tai talouspolitiikan alalla. Mutta puolue-neuvostossa ei tarvitsekaan olla tällaista asiantuntemusta, koska meidän puolueemehan voi kuulla asiantuntijoita ja sen jälkeen tehdä päätöksiä. Ja asiantuntijoita on tänään kuultu ja kirjallistakin informaatiota on myös jonkin verran lähetetty puolue-neuvoston jäsenille ennen tätä kokousta. Tosiasia kuitenkin on, että myös tätä kokousta olisi pitänyt paremmin valmistella. Puolue-neuvoston jäsenille on ennen tätä kokous-

ta jaettu joitakin asiakirjoja, jotka koskevat tätä EEC-kysymystä. Nämä ovat puoluetoimikunnassa valmisteltu moniste SDP ja EEC, puoluetoimikunnassa valmisteltu moniste "Suomen ja EEC:n välisen vapaa-kauppasopimuksen sisältöä koskeva muistio" ja sitten puoluekokouksen kauppapoliittinen kannanotto sekä lisäksi puolueuuvoston jäsenille lähetetty kirjanen Suomen EEC-neuvotteluista sekä kirja Suomen ja Euroopan talousyhteisön välisestä sopimuksesta.

Tästä materiaalista, joka on jaettu puolueuuvoston jäsenille, puuttuvat kokonaan ne asiakirjat, jotka tulkitisivat, miten mahdollinen sopimus vaikuttaisi maamme talouselämään tai miten sopimuksen solmimatta jättäminen siihen vaikuttaisi. Myös ulkopoliittisten vaikutusten esittely on jäänyt hyvin vähälle huomiolle sekä kirjallisesa informaatiomateriaalissa että tänään esitetyissä puheenvuoroissa. Kaj Bärlund on esityksessään käynyt yksityiskohtaisesti läpi hallituksen tekemiä lakiesityksiä ja on esittänyt, että nämä eivät tyydytä puoluekokouksen asettamia vaatimuksia. Lisäksi kun kaikkien puoluekokouksen esittämien ehtojen toteuttamista ei vielä tässä vaiheessa ole valmistettu, on vain todettava, ettei puolueuuvosto voi tässä kokouksessa päättää SDP:n suhtautumisesta EEC-vapaakauppasopimukseen.

Edellä esitetyn perusteella Ruotsalaisen Työväenliiton edustajat esittävät, ettei puolueuuvosto tässä kokouksessa voi tehdä lopullista ratkaisua suhtautumisesta neuvoteltuun EEC-vapaakauppasopimukseen, vaan että puolueuuvosto kutsutaan uudelleen koolle päättämään sopimuksesta, sen jälkeen kun Tampereen puoluekokouksen asettamien sisäpoliittisten ehtojen valmistelut on saatettu loppuun.

Pentti U k k o l a (Helsingin piiri): Herra puheenjohtaja, hyvät toverit. Haluaisin ensiksi kannattaa täällä keskustelussa EEC-kysymyksestä toveri Aallon tekemää päätöslauselmaehdotusta ja samalla esittäisin, että se on Helsingin piirin piiritoimikunnan ja tämän puolueuuvoston Helsingin piirin jäsenten yhteisen kokouksen yksimie-

linen kannanilmaisu suostumukseksi.

Tästä EEC-kysymyksestä on viime aikoina keskusteltu tavattoman paljon. - Asiahan on hyvin monitahoinen. Ja kun olen koettanut myöskin keskustella ja kysellä puoluetovereiltani ja työtovereiltani, niin usein saa kyllä vastauksen: ei ole perehtynyt asiaan, että voisi siitä oikein kannan määritellä. Ainoastaan ne, jotka ovat olleet kiinnostuneita tai virkansa tai luottamustoimensa puolesta joutuvat tähän paneutumaan, voivat siitä paremmin sanoa mielipiteensä. On aivan ilmeistä, että jos joku haluaa, voi tästä sopimusvyyhdestä ottaa esille kohdan ja vatkaamalla saa näyttämään sen millaiselta haluaa. Mutta kun olen koettanut sillä huolellisuudella ja tarkkuudella, mitä minun voimavarani ovat antaneet myöten, perehtyä myös asiakirjoihin, on tullut vakuuttuneeksi, että kokonaisuutena ottaen se on maallemme edullinen. Emme ymmärrä alkuunkaan niitä, jotka ovat yrittäneet mm. laskelmallisoin keinoin osoittaa sen epäedullisuutta. Se on tuonut minulle mieleen erään tarinan jo lapsuuteni ajoilta, jossa kerrotaan kauppiasta, joka myi nahkoja ja opetti poikaansa, ja kun sitten poika lähti kauppoja suorittamaan ja muisti, että isä oli neuvonut, että pitää pettää asiakasta, niin kun isä tuli ja kysyi, kuinka kauppa käy, poika sanoi, että hyvin käy, olen koko ajan onnistunut sujauttamaan 2 pupulinnahkaa sisäkkäin ja myymään ne yhtenä. - Jos tässä ajattelee samalla tavalla, että tarvitsemme täällä raaka-aineita ja koneita ja laitteita, jotka on ostettava ulkomailta ja jotka maksamme sinne viedyllä paperirullilla, ei suinkaan ole järkevää, että pitää viedä vähän enemmän maksuksi, kuin pyydetäänkään, jota nyt tullimuri näissä asioissa määrää.

Tiedän, että tämä on yksi näkökohta asiaa käsiteltäessä eikä ole koko totuus, mutta puoluekokous varsin selkeästi asetti tavoitteet ja ehdot, millä tätä kysymystä pitää valmistella ja niin kuin täällä on aikaisemmin käynyt ilmi, meillä on luotettava puolueen johto ja ministeriryhmä, ja me voimme varsin hyvin siirtää asian käsittelyn näi-

den päätettäväksi loppusilaukseltaan. Minä en voi myöskään hyväksyä, että jatkuvasti kokoonnuttaisiin viikko viikon ja kuukausi kuukauden jälkeen edelleen keskustelemaan ja taas keskustelemaan loputtomasti asiasta, sillä nyt tässä asiassa tarvitaan ratkaisua ei ainoastaan kauppapoliittisten vaan myöskin monien työmarkkinapoliittisten ja muiden ratkaisujen takia. Emme voi loputtomasti siirtää ja kokoontua tänne.

Se tieto, mikä meillä on nyt käytettävissämme, on riittävä ymmärtääkseni, jotta voimme tämän asian lopullisen hoitamisen jättää puoluetoimikunnan ja ministeriryhmän suoritettavaksi ja ne myös voivat silloin katsoa, ovatko puoluekokouksen asettamat ehdot tulleet näissä neuvotteluissa ja siinä määrin hyväksytyiksi ja läpi käydyiksi, että voidaan katsoa niiden tulleen toteutetuiksi.

Minua on hiukan ihmetyttänyt se, joka täällä ja muissakin yhteyksissä on tullut esille, jota varsinkin kommunistit ovat esittäneet, kun he sanovat, että sopimusluonnoksen se pykälä, jossa sanotaan, että 3 kuukauden irtisanomisaika on olemassa, on yritetty selittää, ettei se merkitse mitään siitä huolimatta, että Tasavallan Presidentti on tämän kannan ilmaissut. Tämä toisin sanoen merkitsee, että pykälät merkitsevät kaikkea, kieltävätkin sen, mitä niihin on kirjoitettu. Mistä ovat saaneet tällaisen viisauden selittää sopimusta, se minua ihmetyttää ja tuntuukin, että se on "viisautta" vain meille kommunistien taholta, jota he haluavat täällä harjoittaa ja tältä pohjalta päätökset teettää. Kuitenkin on tehtävä sosialidemokraattisten toverien päätökset tässä asiassa ja meidän tulee olla valmiit tekemään yksimielisesti tämä sosialidemokraattisena päätöksenä ilman ulkopuolisten painostusta.

Pekka S a r k k i n e n (Pohjois-Karjalan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Täällä on tänä päivänä useissa puheenvuoroissa myös todettu, että Tampereen puoluekokous ei varsinaisesti ot-

tanut sinänsä kantaa vapaakauppasopimukseen, solmitaanko se, vai eikö sitä solmita. Mutta kuitenkin se asetti hyvin selvät ja johdonmukaiset päämäärät, millä edellytyksillä on mahdollisuuksia sosialidemokraattisella puolueella mahdollisesti allekirjoittaa tuo kyseinen vapaakauppasopimus. Täällä käytetyissä useissa puheenvuoroissa on analysoitu sitä, vastaako tämä nyt osittain esitetty sisäpoliittinen lakipaketti niitä edellytyksiä ja sitä henkeä, minkä puoluekokous tälle kysymykselle asetti. Pohjois-Karjalan piiri myös toteaa, että näiltä osiltaan, mitä tänä päivänä olemme saaneet kuulla, se ei täydellisesti vastaa niitä perustavoitteita ja periaatteita, mitä Tampereella keväällä hyväksyttiin, ja yhtyy myös niihin esitettyihin kannanottoihin, että puolueenvosto jo aikaisemmin tekemänsä päätöksen mukaisesti on puoluekokouksen jälkeen seuraava ja ainut elin, joka päättää tästä kysymyksestä, täyttävätkö nämä sisäpoliittiset ehdot Tampereen puoluekokouksen asettamat päämäärät. Yhdymme siihen kantaan, että puolueenvostolla tulee olla mahdollisuus ja että sille tulee myös varata mahdollisuus päättää tästä kysymyksestä, kun se on selvitelty kaikilta osiltaan valmiiksi. Saattaa myös olla taktillisesti oikein, että tässä vaiheessa emme ota kantaa emmekä siirrä vastuuta itseltämme. Porvarit ja teollisuuspiirit voisivat tulkita myös, että sosialidemokraattinen puolueenvosto ei näiltä osin hyväksynyt näitä esitettyjä kompromisseja, vaan haluaa selvempää näyttöä nimenomaan tuon puoluekokouksen hengen mukaisesti. Kuitenkin Pohjois-Karjalan piiri yhtyy puoluetoimikunnan ja toveri Sorsan esittämään ajatukseen nimenomaan tässä presidenttikysymyksessä. Olemme täysin yksimielisiä siitä, että presidentti Kekkonen voitaisiin valita eduskunnan toimesta. Pohjois-Karjalan piiri kannattaa edellä mainittua ajatusta.

Toteaisin kuitenkin lyhyesti, että Pohjois-Karjalan piirikokous otti mielestäni hyvin yksiselitteisen kannanoton tähän vapaakauppasopimukseen ja siihen automaattisesti liittyviin sisäpoliittisiin

ehtoihin. Haluan lukea lyhyen otteen tästä, koska meidän puolueemme pää-äänenkannattajassa ei ole vielä tähän päivään mennessä käsitelty Pohjois-Karjalan piirikokousta. Tämä kuuluu seuraavasti:

"Mikäli vapaakauppasopimus allekirjoitetaan, on Tampereen puoluekokouksen asettamien lainsäädännöllisten ehtojen toteuttaminen välttämätön. Asetetuista tavoitteista ei ole varaa tinkiä. Kokous toteaa mahdollisesti solmittavan vapaakauppasopimuksen olevan pysyväisluontoinen. Sitä vastoin nykyiset tiedossa olevat sopimukseen liittyvät sisäpoliittiset ehdot ovat eräiltä osin määräaikaisia eivätkä näin ollen tavoitteiden mukaisia. Piirikokous vaatii selviä takeita puolueen asettamien tavoitteiden pysyväisluontoisuudesta."

Mikko P e k k o n e n (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Lähden ensin yksinkertaisimmasta asiasta sen monimutkaisen asiakimpun kohdalla, minkä tänään joudumme täällä käsittelemään tästä presidenttikysymyksestä. Mehän olemme kokolailla sosialidemokraattisessa puolueessa tällä kertaa laajasti yksimielisiä siitä, ettei puolueella ole näissä olosuhteissa ilmeisesti asetta sellaista ehdokasta, joka selvästi olisi parempi kuin nykyinen tasavallan presidentti, ja puolue on varmasti sitä mieltä, että on mielekästä pyrkiä etsimään sellaista ratkaisua, millä presidentti Kekkonen toimiaikaa jatkettaisiin. Me kuitenkin olemme siellä Lappeenrannassa ja Kymen piirissä jonkin verran olleet hämmästyneitä siitä tavasta, millä tätä presidenttikysymystä on parin vuoden aikana käsitelty, ja myös siitä kirjoittelusta, mitä meidän puolueemme pää-äänenkannattaja viime aikoina on kirjoittanut. Siinä ikään kuin väheksytään sitä Suomen kansan oikeutta, mistä työväenliike on aina pitänyt kiinni, että se vaaleilla valitsee aina meille eduskunnan, kunnanvaltuustot sekä myös tasavallan presidentin, ellei lakia sitä ennen muuteta. Me hyväksymme luonnollisesti uskollisina puolueen jäseninä täydellisesti sen puoluekokouksen kannan, että

presidentin vaali on pysyvästi siirrettävä eduskunnan ratkaistavaksi, mutta vastustamme sitä, että ellei tämä onnistu, että kaikki puolueet hyväksyvät tämän lainmuutoksen, että missään tapauksessa asia ei myöskään presidentti Kekkonen toimikauden jatkamisesta mene mihinkään poikkeusmenettelyyn, vaan sen jälkeen suoritetaan normaali tapa ja me voimme silti olla silläkin kannalla, että presidentti Kekkonen me kannatamme. Mutta me pidämme näitä kansalaisten perusoikeuksia niin tärkeinä, ettei näissä saa ruveta mihinkään väliaikaisratkaisuihin joka puolelta.

On paikallaan tietysti, kun meillä on tärkeitä ohjelmakysymyksiä, mutta meillä on ajankohdan tuomana ajautunut väkisin tämä EEC-kysymys, tätä kysymystä tarkastella perusteellisesti myös tässä puolueen kokouksessa.

Tampereen puoluekokouksessa jouduin käyttämään puheenvuoron, kun siellä nämä EEC-vapaakauppasopimuksen vastustajat esittivät, että hallitukselta pitäisi kieltää - silloin istui meidän oman puolueemme hallitus - oikeus edes jatkaa neuvotteluja tästä vapaakauppasopimuksesta. Sanoin silloin, että nämä EEC-vapaakauppasopimuksen vastustajat, jotka lukeutuvat käsitykseni mukaan ainakin puheenvuorojen perusteella varsin voimakkaasti henkilöihin, joiden toimeentulo ei ole niinkään paljon riippuvainen meidän kaupallisista olosuhteistamme, jouduin sanomaan heille, että he istuivat niin kuin toisen takapuolella tuleen ja sanoin siinä yhteydessä, että minulla on juuri valittuun puoluejohtoon täysi syy luottaa, että se pystyy ja sen velvollisuus on ja se tahtoo tehdä meidän puolueemme kannalta oikeita ratkaisuja.

Tässä puolueen kokouksessa olen todennut, ettei puolueen johto ole pettänyt minun luottamustani. Täällä sanotaan: "Niin ikään puolueen antaa vastauksensa siihen, onko niissä pitkäjänteisissä ja raskaissa talouspoliittisista lainsäädäntöä koskevissa neuvotteluissa, joita toverit Linnamo ja Niskanen ovat edustajinamme käyneet,

saavutettu tulos siinä määrin puoluetta tyydyttävä, että tie osaltamme avautuisi ajankohtaisille kauppapoliittisille ratkaisuille."

Jos me ajattelemme tätä kysymystä, tätä EEC-vapaakauppasopimusta, siitä vieläkin on vastustajien taholta koetettu antaa kuva monissa puolueen lähinnä nuoria ihmisiä koskevissa informaatioissa, että me olemme menossa tähän vapaakauppaliittoon. Viime maanantaina koontui Lappeenrannan Työväenyhdistyksen ylimääräinen kokous melko runsaslukuisesti. Useista puheenvuoroista sai sen käsityksen, että on vielä ihmisiä puolueemme piirissä, jotka aktiivisesti osallistuvat tähän keskusteluun, jotka käsittävät, että kysymys on jostakin vapaakauppaliittoon menemisestä. Tämä tuli siinä yhteydessä selvästi esille, kun eräskin puheenvuoron käyttäjä, joka on valveutunut työhön osallistunut toveri, sanoi että muutetaan kerrankin siinä yhtenäisiksi. Tämä osoittaa sitä tapaa, millä tavalla tätä nuorisoa on informoitu, ja kun olemme joka päivä tuoneet esille, että emme ole koskaan käyneet keskustelua Suomen liittämisestä vapaakauppaliittoon, ei mikään puolue ole tehnyt sellaista, puhumattakaan sosialidemokraateista. Olisi pitänyt taas kielteistenkin ihmisten informoida kannattajiaan, että kysymys on vapaakauppasopimuksesta, missä maamme ylimalkaan saa mahdollisimman edulliset ehdot.

Täytyy muistuttaa mieluummin, kun puhutaan eräistä valtuuksista, millä tavalla tämä asia on käsitelty. Puolueneuvosto ennen puoluekokousta edellytti, että se haluaa päättää tämän vapaakauppasopimuksen kohtalosta. Sen jälkeen asia tuli esille puoluekokouksessa, mikä asetti eräitä ehtoja, lainsäädännöllisiä ehtoja, jotka toisaalta tähtäsivät suomalaisten heikkojen alojen ja huonojen yritysten toimintaedellytysten turvaamiseen ja toisaalta edullisten suhdanteiden tuomien suurten tulojen leikkaukseen siltä teollisuuden haaralta, joka tästä vapaakauppasopimuksesta meidän maassamme eniten hyötyi.

Tämä vastuukysymys on tässä nyt jollain tavalla hämärtynyt. Nyt

puolueneuvosto joutuu harkitsemaan, onko ajankohta sellainen, että puolueneuvosto, niin kuin täällä on muutamissa puheenvuoroissa käynyt ilmi, voisi jatkaa loputtomiin tällä raskaalla ja isolla joukolla keskustelua näistä lakien yksityiskohdista, vai onko meille selvitetty se pohja, miltä pohjalta meidän puoluejohtomme, myös eduskuntaryhmä, lähtee tätä asiaa käsittelemään eteen päin. Tässä on meidän tehtävä ratkaisu. Vastuu tämän sopimuksen edullisuudesta, tämän lainsäädännön parhaasta mahdollisesta tuloksesta on kokonaan meidän puoluejohtomme ja eduskuntaryhmän. Puolueneuvoston on se nyt tuotava selväksi. Jos me annamme valtuudet jatkaa tätä neuvottelua ja pyrkii saamaan mahdollisimman edullinen lainsäädäntö ja sitä kautta kun ja jos puolueen johto on selvillä, että tällainen on saatu, meillä ei ole mitään syytä jarruttaa heidän toimintaansa tässä yhteydessä. Me tiedämme, että meidän elinkeinoelämämme on tällä hetkellä odottavassa tilassa. Meidän täytyy jollakin lailla ratkaisu tästä asiasta tehdä. Kymen piirin kanta meidän tovereittemme keskuudessa on se, että meille esitettyjen asioiden perusteella meillä ei ole syytä ottaa luottamustamme pois puolueen johdolta, vaan antaa heille oikeus pyrkiä mahdollisimman edulliseen ratkaisuun tässä lainsäädännössä eduskuntaryhmän myötävaikutuksella ja heidän harkintaansa jää, onko lainsäädäntö sellainen, että niiden pohjalla voidaan sopimus solmia. Meillä on syytä uskoa, että he tekevät puolueen kannalta onnellisimman ratkaisun, eivät tee sopimusta, jos eivät katso, että lainsäädäntö täyttää tämän vaatimuksen.

Urho K n u u t i (Lapin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Tasavallan presidentin vaalitapa ja valinta puolueemme keskuudessa on viime aikoina ollut varsin horjuva: milloin olemme vetäneet Hongan vankkureita ja viimeksi taasen olemme viemässä nykyisen tasavallan presidentin vankkureita maaliin.

Kun korkeat toverit ovat päätyneet myös samaan ratkaisuun, että

meidän pitäisi olla myötävaikuttamassa nykyisen tasavallan presidentin toimintakauden jatkamiseksi, voin ilmoittaa, että meidän Lapin piiri on asiaa käsitellyt ja yhtyy korkeiden toverien kantaan tässä kysymyksessä. Mutta samalla olemme toivoneet, että tämä olisi viimeinen kerta kun pyrimme tyrkkäämään väen väkisin porvarillista henkilöä tasavallan presidentiksi. Kyllä Sosialidemokraattisella Puolueella pitää olla seuraavalla kerralla ryhtiä lähteä vaalitaisteluun omalla ehdokkaalla ja viedä se mahdollisimman hyvään lopputulokseen.

Mitä tulee taasen EEC-kysymykseen, me tulemme yhtymään Helsingin piiriin siinä asiassa, että pitää antaa puoluetoimikunnalle ja eduskuntaryhmälle mahdollisuus ratkaista tämä kysymys myönteisessä hengessä.

Tällä hetkellä meidän talouselämämme näyttää kaikkialla pyörivän tämän EEC-kysymyksen ympärillä. Kukaan ei uskalla tehdä minkäänlaisia ratkaisuja ennen kuin tämä kysymys saadaan selväksi.

Meitä Lapin läänin ihmisiä erikoisesti kiinnostaa tämän asian ratkaiseminen mahdollisimman nopeasti siitä syystä, että meitä erikoisesti kiinnostaa jaloterästehdasratkaisu, ja sen toteuttaminen Tornioon on ollut meillä kompastuskivenä nimenomaan EEC-kysymyksen kohdalla. Meidän ministerimme selvittävät, että asiaa ei pidä ratkaista ennen kuin EEC-kysymys on selvä. Lapin läänin väestöstä on tänä päivänä lähes 6 promillea työttömänä, ja tämän teollisuuslaitoksen saaminen sinne on välttämättömyys työvoimapolitiikan kannalta. Jos sen ratkaiseminen riippuu EEC-kysymyksestä, vietaköön se mahdollisimman nopeasti läpi.

Minä yhdyn täällä edelliseen toveriin siinä, että meillä pitää olla luottamus puolueen johtoa kohtaan, jonka me olemme itse valinneet. Miksikä me epäröisimme sitä, että me tulisimme tässä kysymyksessä ajamaan puolueen sellaiseen silmukkaan, jossa meidät hirtet-

täisiin. Me lappalaiset emme tähän usko, joten toivomme, että tämä kokous voisi yhtyä Helsingin piirin asiassa esittämän kannan ratkaisuun. Se olisi meidän käsityksemme mukaan ainoa oikea ja järkevä ratkaisu tällä hetkellä.

Heino Uksila (Lapin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Tässä sattui niin mukavasti, että Lapista tulee kaksi puheenvuoroa peräkkäin epähuomiossa. Mutta sallittakoon keventääkseni tunnelmaa kertoa, että tasausta voisi nykyinen hallitus harjoittaa myös siihen nähden, että kun täällä ei ole lunta ja Kemissä on 70 cm, niin voitaisiin puolet siitä tuoda teille, pääsisitte särkeämään sitä kalustoa, jota Salon tehdas valmistaa. - Meille tuli lumilinko toissapäivänä ja särkyi välittömästi.

Täällä on puhuttu tästä EEC-asiasta hyvin voimallisesti ja eräistä puheenvuoroista on saattanut ymmärtää niin, että meidän puolueuuston jäsenten pitäisi allekirjoittaa tämä EEC-vapaakauppasopimus, ennen kuin me voimme hyväksyä sen. Minusta tämä asia ei ole niin keskeinen, vaikka se onkin vakava asia.

Se, mitä täällä Helsingin piirin taholta tuotiin julki, me olemme Lapin piirissä valmiit tähän ajatukseen yhtymään.

Mutta kun tässä kokouksessa on näitä ohjelmia hyvin paljon meillä käsiteltävänä, sallittaneen puuttua vähän muuhunkin asiaan. Puhutaan mm. kulttuurista ja kulttuuria on myös ammattikoulutus. Me olemme Kemissä rakentaneet ammattikoulua ja nimenomaan rakentaneet sen turvin, että tämä kehitysaluelaki 17.6.1970 antoi meille eräitä turvaoikeuksia toteuttaa tämä suunnitelma kestäväällä pohjalla. Suunnitelman hyväksyi ammattikasvatushallitus huoltavan ohjelman osalta kokonaisuudessaan ja lähetti kaupungille ja kaupungin elinten hyväksyttäväksi. Kaupunkielimet ovat tämän ohjelman hyväksyneet. Sen jälkeen tuli kysymys sen rahoittamisesta, niin valtioneuvosto ehätti asettamaan rakennusasiainneuvottelukunnan, jossa opetusasiantuntijaa ei ole

lainkaan ja yksi rakennusasiain tuntija. Sen sijaan siinä on 4 juristia, jotka ovat lukeneet vain sellaista kirjaa, jossa ei ole yhtään kuvaa. Eivät ymmärrä piirustuksista mitään, eivät ymmärrä huone-tilaohjelmista mitään. Ja näin muodoin, kun tällainen elin pääsi peukaloimaan ammattikasvatushallituksen hyväksymää suunnitelmaa, tehtiinkin sellainen päätös, että supistettaisiin tätä ammattikoulua puolella siitä, mitä ammattikasvatushallitus oli hyväksynyt.

Minä kysyisinkin nyt asianomaiselta ministeriltä ja lähinnä valtioneuvoston päämieheltä, pääministeriltä, hän ei ole ilmeisesti paikalla, mutta kuitenkin kerrottakoon nämä terveiset, onko tällainen tarkoitus ollut tätä neuvottelukuntaa asetettaessa, että tämä kehitysaluelain suoma etuoikeus poistettaisiin näiltä kehitysalueen kunnilta, jotka tällä kertaa painivat työttömyysvaikeuksien keskellä. Kemian kaupunki on se, jossa tätä asiaa tällä kertaa käsitellään, ja kun tämä neuvottelukunta tällaisen ratkaisun teki, on selvää, että AKH:n ohjeiden vastaista menettelyä ei mielihyvin toteuteta Kemian kokoisessakaan kaupungissa. Meidän pitäisi saada asiaan jokin muutos. Minusta ei ole oikein sellainen menettely, että tällaiselle neuvottelukunnalle annetaan näin laajat valtuudet, että asianomainen ministeriö ei voi sen lausunnon vastaista päätöstä tehdä. Onko nyt niin, että Kemian kaupungin pitää valtioneuvostoon asti mennä hakemaan ammattikasvatushallituksen hyväksymän huoneistotilan mukaista ammattikoulun rakentamispäätöstä. Minusta olisi parempi, että josakin vaiheessa tehtäisiin näistä asioista niin selvä ja johdonmukainen ratkaisu, että saataisiin toteutetuksi se, mihinkä puolue on eräitä tavoitteita myös asettanut: rakentaa sellaiset ammattikoulut, että ne vastaavat sen yhteiskunnan tai sen paikkakunnan tarpeita, sen opetustarvetta lähinnä. Ellei tällaista asiaa toteuteta, ei mitään tynkäratkaisua Kemissäkään oteta valtioneuvoston taholta.

Lyhyesti sanoen vielä toteaisin, että täällä puoluepuoleiston

kokouksessa on tällä kertaa ilmapöytä ollut kovin kireänsävyinen, vaikkakin melkoisen myönteinen EEC-ratkaisuun nähden. Minä toivoin, että me voisimme tämän keskustelun päättää vähin erin yleiskeskustelun tasolta valiokuntatasolle, jotta päästäisiin asiassa eteenpäin.

Ehdottaisin, että rajoitettaisiin puheenvuorot.

Juhani R i n n e (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Me olemme kokoontuneet tänne varsin merkittävien asioiden johdosta, niin kuin on jo usein tänään täällä todettu. Uudenmaan piirin osalta tätä asiaa, siis nimenomaan EEC-kysymystä on käsitelty lähinnä perusjärjestötasolla ja jo verrattain varhaisessa vaiheessa myös piirikokouksen yhteydessä ja mielestäni täällä jo esitettiin Uudenmaan piirin kannanotto sellaisena, että se vastaa meidän piirijärjestömme jäsenistön mielipidettä tässä tärkeässä kysymyksessä. Me voimme sanoa, että kun tuota EEC-ongelman vaihtoehtoa punnitaan, niin varsin vaikeata on loppujen lopuksi ennustaa sitä, miten mikä tahansa näistä ratkaisuista meidän tulevaisuuteemme vaikuttaa, mutta todennäköistä lienee se, että jos me suljemme esim. tullisopimusmahdollisuuden, niin me pelaamme todella käsistämme sellaisia kortteja, joita on vaikea enää taas käsiimme palauttaa. Tämän johdosta ilmoitan Uudenmaan piirin edustajana asettuvani kannattamaan niitä ehdotuksia, joissa vastuuta lopultakin tässä kysymyksessä ei siirretä, vaan sen edellytetään olevan puoluetoimikunnan käsissä, jonka tulee siis neuvotellen muiden vastuussa olevien poliittisten ryhmien kanssa etsiä todella tavallista suomalaista palkannauttijaa parhaiten tyydyttävä ratkaisu tässä kysymyksessä. Ja samalla ilmoitan myös Uudenmaan piirin kantana sen, että meidän taholtamme katsotaan puolueen johdon varsin onnistuneesti ja käytettävissä olevat mahdollisuudet huomioon ottaen jopa erinomaisella tavalla selvinneen tämän kysymyksen käsittelyssä ja myöskin niin selvinneen, että pääpiirteis-

sään nämä tulokset toki vastaavat puoluekokouksen asettamia tavoitteita. Tässä EEC-ratkaisun yhteydessä on syntymässä uusi kontrollijärjestelmä, joka on valtaa pitävien poliittisten ryhmien käytettävissä tietyn asteikon laajuudella. Tässä suhteessa on syytä muistuttaa puoluesihteerin äskeisessä katsauksessa esittämää vetoamusta siitä, että Sosialidemokraattisen Puolueen on syytä keskittää voimansa oman voimansa kasvattamiseen, sillä viime kädessä siitä riippuu, kuka käyttää niitä kontrollijärjestelmiä, joita me olemme luomassa mm. näiden ratkaisujen yhteydessä. Lopulta se juuri antaa myöskin sisälön sitten sille, miten tämä kontrollijärjestelmä käytännössä puree.

Mitä tulee presidenttikysymykseen, niin Uudenmaan piirin kanta tässä asiassa noudattelee täällä esitettyjä näkemyksiä siitä, että nykyisen tasavallan presidentin toimikautta olisi syytä jatkaa. Mutta samalla me myös asetamme tavoitteeksi sen puolueen periaateohjelman sisältyvän vaatimuksen presidentin valinnan toteuttamisesta eduskunnassa. Samassa yhteydessä voitaisiin pysyväisluontoisesti - siis sana, jota täällä niin paljon on tänään käytetty - myöskin tässä yhteydessä saattaa pysyväisluontoiseen ratkaisuun. Ja haluan tässä myös Uudenmaan piirin osalta vakuuttaa luottamustamme nimenomaan puolueen johtoon ja katsoisin, että nyt jos missään vaiheessa on syytä antaa puolueen johdolle valtuudet näiden kiperien poliittisten ongelmien eteenpäin viemiseen niin, että tämä kulumassa oleva vuosi voisi myöskin nämä ratkaisut siunata historiallisesti taaksepäin jääneiksi.

Reijo S a l o (Satakunta): Toveri puheenjohtaja! Satakunnan piirin piiritoimikunta piti kokouksensa toissa iltana ja käsitteli käytettävissä olevien tietojen nojalla tälle puolueenuevostolle esitettäviä asioita. Poikkeaisin nyt alkuun tästä EEC:stä tällaiseen alueelliseen kysymykseen, joka tarkoittaa väliportaan hallinnon jär-

jestelyä. Meille on jaettu puoluetolimikunnan esitys, johon me haluamme yhtyä. Tässä todetaan, että väliportaan hallinnon uudistamista koskevat suuntaviivat on hyväksyttävä vasta sitten, kun asiaa selvittävä komitea on jättänyt mietintönsä. Tämä on aivan oikein, mutta samalla lisätään, että välittömästi on ryhdyttävä toimenpiteisiin erikoislääkärijohtojen sairaaloiden saattamiseksi alueittain yhden kuntainliiton vastattavaksi. Lex Satakunta on annettu nimenomaan tällaista tarkoitusta varten ja Satakunnassa haluaisimme, että kokeilumielessä voitaisiin lähteä toteuttamaan tätä erikoislääkärijohtojen sairaaloiden hallinnon uudistamista. Samalla mikäli väliportaan hallinnossa perusyksiköksi otetaan lääni ja puhutaan lääninhallinnon demokratisoimisesta, edellytämme, että laki läänien luvusta vuonna 1962 myös toimeenpantaisiin, että Satakunta muodostaisi oman lääninsä.

Sitten menen puolueen Tampereen puoluekokouksen asettamiin ehtoihin EEC-kysymyksessä. Olemme tänään saaneet selvittelyjä puolueen johdon taholta, joille selvittelyille annamme erittäin suuren arvon samoin kuin sille työlle, jota puoluetoverit puolueen johdossa ovat tässä asiassa tehneet. Katsomme, että nämä ehdot ja edellytykset täyttävät siinä mielessä puoluekokouksen asettamat vaatimukset, että olemme valmiit yhtymään niihin esityksiin, jotka tarkoittavat EEC-kysymyksen, varsinaisen kysymyksen siirtämistä puoluetolimikunnan päätettäväksi. Ei ole tarpeellista enää uudestaan tuoda puolueenuevostoon tätä kysymystä.

Minäkin olin viime puolueenuevoston kokouksessa asiassa juuri siitä kantaa, että tämä paketti, joka tänään juuri käsiteltiin, olisi tuotu tänne ja se tuotiin ja se tyydyttää meitä täysin.

Haluaisin erikoisesti painottaa toveri pääministerin puhetta, joka meille on jaettu. Tämä sisältää hyvin tiivistettynä erittäin mielenkiintoisia ratkaisumalleja ja oikein valittuja sanoja. Täällä on huomio kiintynyt erikoisesti tähän seikkaan, jossa todetaan Euroopan valtioiden taloudellisten suhteiden olevan muutosvaiheessa, ja

omalta osaltamme sosialidemokraattisena työväenpuolueena pyrimme tässä asiassa päätöksiin, jotka turvaisivat suomalaisen työmiehen työlle tasaveroiset kilpailumahdollisuudet eurooppalaisilla markkinoilla niin idässä kuin lännessä. Haluaisin kiteyttää tämän sellaiseksi, että leivän kemiallinen merkki saattaa olla EEC.

Mitä tulee tasavallan presidentin toimikauden jatkamiseen, Satakunnan puoluetoimikunta yhtyy täysin yksimielisesti tähän kannanottoon ja toivoo, että tasavallan presidentti vastaisuudessa valittaisiin eduskunnan toimesta.

Kalervo A a t t e l a (Etelä-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Aikaisemmin jo jaetun aineiston sekä täällä nyt esitetyn materiaalin perusteella Etelä-Hämeen piirin edustajat ovat käsitelleet vapaakauppasopimusta ja siihen liittyviä lainsäädäntötoimia ja tulleet siihen tulokseen, että tässä puolueuuvoston kokouksessa ei ilmeisestikään ole mahdollisuutta ottaa lopullista kantaa asiaan, niin keskeneräistä on valmistelutyö ja siinä määrin toistaiseksi on meillä epäselvyyttä niistä takeista, joita on saatavissa sosialidemokraattien edellyttämien toimien toteutumisesta myös käytännössä.

Toveri puheenjohtaja! Käymättä enää kertaamaan kaikkea sitä, mitä täällä on jo aikaisemmin tehty, Etelä-Hämeen puolesta yhdytään täällä Helsingin piirin tekemän esityksen lopputulokseen.

Ilmoitusasia

P u h e e n j o h t a j a : Satakunnan piirin edustaja Matti Salo poistuu tässä vaiheessa kokouksesta. Hänen tilalleen on tullut hänen henkilökohtainen varamiehensä Matti Kuusio.

Merkittiin pöytäkirjaan.

Keskustelua jatkettiin.

Eero L e s k i n e n (Kuopion piiri): Toveri puheenjohtaja,

hyvät toverit! Pyytäessäni viime sunnuntaina piirikokoukselta ohjeita EEC-kysymykseen piirikokous totesi, etteivät he pysty ohjeita antamaan, koska he eivät tarpeeksi tiedä, mikä EEC on ja mihin sillä todellisuudessa pyritään, vaikka sen kaikki tiesivätkin, että se on kauppaliittymä, johon Suomi pyrkii, mutta eivät tietäneet sen muita vaikutuksia. Nyt sitten piirikokous kuitenkin hyväksyi julkilausuman, joka täällä on piirisihteerin toimesta luettu, ja näin ollen piirinkanta on sellainen, että se tukee puoluejohdon pyrkimyksiä.

Kun tässä nyt kuitenkin käydään yleispoliittista keskustelua, niin voin tuoda piirikokouksen muutamien toverien terveiset esimerkiksi tästä asutuslainan anteeksiannosta, josta on asetettu toimikunta. Oli kai tuollaista 200 miljoonan markan luokkaa, mitä näitä lainoja päätettiin antaa anteeksi. Toverit lähettivät terveisiä, että kehitysalueilla asuu muitakin köyhiä kuin ne asutustilalliset, ovat velkaantuneita ja tästä syystä jos jollekulle velkoja annetaan anteeksi, täytyisi antaa kaikille köyhille velallisille eikä yksinomaan köyhille maanviljelijöille.

Toinen seikka, johon myös puututtiin oli tämän oman asunnon verotuskysymys, joka on verohallituksen taholta tuotu uudelleen esille ja joka sisältyy myös tämän hallituksen hallitusohjelmaan. Täytyy tästä seikasta huomauttaa, että maaseudulla on pakko yleensä asua omassa asunnossa sen takia, ettei siellä ole kunnallista vuokra-asuntotoimintaa eikä valtiovalta sijoita vuokra-asuntotuotantoon rahoja maaseudulle. Tämän vuoksi oman asunnon verotuksesta olisi luovuttava ja hallituksen ruvettava toimenpiteisiin tämän verotuksen poistamiseksi.

Täällä ovat toverit puhuneet paljon, kuinka tärkeää on liittyä EEC:hen. Henkilökohtainen kantani on se, että täällä todennäköisesti alkavat tunteet pelata EEC:n puolesta, vaikka meillä ei vielä tälläkään hetkellä ole täysin tarpeellista tietoa, mikä EEC on. Käsitykseni on se, että Suomessa on hyvin harva henkilö, joka todella tietää, mitä EEC pitää sisällään, ja yksi niistä tai kaksikin varmasti kuuluu

meidän puolueeseemme. Tästä syystä, ennen kuin mennään EEC:hen, olisi tarkoin, puoluetoimikunnan saatua puolueeneuvostolta valtuudet selvittää ja päättää tästä asiasta, vielä kertaalleen selvítettävä, mitkä ovat haittavaikutukset ja mitkä ovat myönteiset vaikutukset, ennen kuin peruuttamaton päätös tehdään.

Pekka P e l t o n e n (Pohjois-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puolueeneuvoston jäsenet! Täällä toveri Leskinen sanoi edellä, että ei ole syytä liittyä EEC:hen. Useissa julkisissa puheenvuoroissa hyvin korkealtakin taholta jatkuvasti puhutaan siitä, että meidän tarkoituksemme on liittyä EEC:hen. Ainakin tältä forumilta meidän kaikkien kai pitäisi tietää se, että tarkoitus ei ole kai liittyä EEC:hen, vaan tehdä sopimus, kauppapoliittinen sopimus.

Sosialidemokraattinen Pohjois-Hämeen piiri piti kokoustaan viime sunnuntaina Mäntässä ja kokouksensa päätöksessä sanoi, että piirikokous pitää tärkeänä, että puolueeneuvosto Suomen ja EEC:n parafoitua vapaakauppasopimusta käsitellessään ottaa ulkopoliittisen velvoitteen ohella ennen muuta huomioon palkkatyöläisten ja pienviljelijöitten edut Tampereen puoluekokouksessa asiasta tehdyn päätöksen edellyttämällä tavalla. Me yhdyimme täällä esitettyihin moniin ajatuksiin ja erikoisesti Kymen piirin Mikko Pekkosen puheenvuorossaan esittämiin ajatuksiin monilta osin, kun hän selvitteli kysymystä, millä tavalla tähän pitäisi suhtautua. Ennen kaikkea täällä on tullut esille myös useamman kerran se, että hallitusryhmä ja puoluetoimikunta ovat tehneet tässä kovasti työtä, ja tässä mielessä me myös haluamme antaa puoluetoimikunnalle ja hallitusryhmälle tunnustuksen, että joka tapauksessa asiaa on laajasti valmistettu ja monenlaista materiaalia on myös puolueeneuvoston jäsenille jaettu, ehkä runsaammin kuin koskaan aikaisemmin erilaisten asioiden esillä ollessa. On väärin väittää, että ne, jotka asiasta jollakin tavalla ovat joutuneet päättämään, eivät mitään tietäisi siitä. Se, että jos asia on

edelleen keskeneräinen, on toinen asia, ja siinä mielessä me yhdyimme siihen käsitykseen, että asia voidaan jättää edelleen puoluetoimikunnan käsiteltäväksi ja päätettäväksi. On luonnollista, että jos me tunnustamme, että puolueen johto ja hallitusryhmä ovat tehneet asiasa hyvää työtä, me voimme myös antaa sen edelleen asiaa käsitellä ja tehdä sillä tavalla päätökset, jotka varmasti koituvat meidän kaikkien hyväksi. On luonnollista, että tällä kertaa kun sosialidemokratit ovat vastuussa niin hallituksessa kuin suurimpana puolueenakin, ne päätökset mitä tehdään, tehdään varmasti harkiten ja sillä tavalla, että ne koituvat erikoisesti puolueen ja sen jäsenistön hyväksi, ja ennen kaikkea, että silloin huomioidaan niin sisäpoliittiset kuin ulkopoliittisetkin näkökohdat. Mikäli puolue löytää päätöksissään hyvän ratkaisun, on varmaa myös se, että se koituu myöhemmässä vaiheessa koko puolueen kannatuksen eduksi, ja vastaisuudessa yhä laajemmat kansalaisryhmät tunnustavat sosialidemokraattisen puolueen omakseen.

Veikko H a l o n e n (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Koska katson, että täällä parhaillaan on käynnissä poliittinen yleiskeskustelu, ajattelin tuoda perusjärjestöni eväät määrättyiltä asian osilta tämän puolueeneuvoston kokouksen käsiteltäväksi. Täällä käytti aiemmin Lapin piirin edustaja puheenvuoron, jossa hän käsitteli Outokumpu Oy:n terästehdashanketta, ja tähän liittyvän evästyksen sain perusjärjestöltäni sikäli, että kun kamppailua käydään siitä, onko tämä sijaintipaikka joko Pori tai Tornio, esittäisin eräänä voimakkaana näkökohtana sen, että kyllä ne takametsien alueet ja kehitysalueet kehitystä kaipaavat, sillä ihmisten on eletävä muuallakin kuin vauraassa Etelä-Suomessa.

Totuus on tällä hetkellä työvoimaviranomaisten antamien selvitysten mukaan, että Porissa vallitsee voimakas työvoimapula. Sitä vastoin Lapin tilastot osoittavat kiistattomasti sen, että siellä on

jatkuvasti runsain määrin työttömyyttä. Sosialidemokraattien, jotka käyttävät päätäntävaltaa näissä suurissa ratkaisevissa kysymyksissä, olisi yhdyskuntasuunnittelussa suunnattava myös kaikki voimansa ja työnsä siihen, että myös muualla tätä Suomea kehitetään kuin täällä vauraassa Etelä-Suomessa.

Toinen seikka, johon haluaisin puuttua, on työsuojeluhallituksen perustaminen. Lehtitietojen perusteella näyttää siltä, että kun on jossakin tehty esitys, että tämän hallituksen sijaintipaikka tulisi olemaan Tampere, on muodostettu komitea tai työryhmä tutkimaan ja tämän julkilausumassa sanotaan, että jos Tampere on sijaintipaikka, tästä aiheutuu äärettömän paljon hankaluutta ja ehkä jopa siinä määrin, että koko hallituksen perustamishanke ja siihen liittyvien asioiden toteuttaminen siirtyy vuodella eteenpäin.

Herää kysymys, että jos täältä pääkaupungista joku virasto tai muu laitos sijoitetaan muualle, tulee käytännön hankaluuksia runsain määrin eteen. Sanoisin, että työsuojeluhallituksen perustaminen on erittäin kiireellinen ja tärkeä tehtävä, ja toisaalta taas toivoisin takametsien edustajana, että sen sijaintipaikka tulisi olemaan Tampere, että meillä ei ole tällä hetkellä vuodenkaan lykkäämisen varaa näissä tärkeissä ihmisen suojelua, työmiehen suojelua koskevissa kysymyksissä. Työsuojeluhallitus on saatava aikaan mahdollisimman pian eikä minkäänäköisillä keinotekoisilla jarrutustoimenpiteillä pidä tätä tärkeää hanketta jarruttaa.

Puuttuisin myös lyhyesti näihin seikkoihin, jotka ovat erittäin suurena hättatekijänä nimenomaan vähävaraisille vuokralaisille. Tarkoitin tällä asuntotuen lisäämistä, sillä on kohtuutonta lähteä siitä ajattelusta, että jos työmies hankkii tuhat markkaa kuussa ja joutuu maksamaan 7-8 markan neliövuokraa huoneistosta eli sanotaan tuonne 400-500 markkaa kuussa, kyllä asia on kai niin, että kyllä asumista ei voi tässä mielessä enää ajatella. Ne ihmiset, jot-

ka kipeästi ja välttämättä tässä yhteiskunnassa tarvitsevat ajanmukaisemman ja paremman asunnon, eivät voi sitä itselleen kustantaa. Tästä johtuen toivoisin, että Sosialidemokraattinen Puolue ja toverit, jotka näihin asioihin voivat vaikuttaa, tulisivat tulevassa toiminnassaan vaikuttamaan siten, että valtion asumistukea vähävaraisten osalle voimakkaasti lisättäisiin, annettaisiin näille ihmisille inhimillisen asumisen oikeus.

Tähän liittyen kohdistaisin myös huomion erääseen käytännön kohtaan, kun asuntohallituksen ohjeet ovat hankerajan osalta siksi erikoiset, että köyhä ihminen ei pääse kalliiseen asuntoon, lain mukaisesti rahoitettuun asuntoon asumaan, koska hänen varansa eivät riitä vuokran maksuun. Tämä ns. hankeraja on siinä silloin tuotu, että jos joku tämän rajan ylittää, hän ei ole asumiskelpoinen. Tällainen limppuilu ehkä voi tältä osaltaan riittää, ja ne henkilöt, jotka näissä asioissa työskentelevät, voisivat lähteä siitä periaatteesta, että lakia olisi syytä tarkistaa.

Otan esimerkin. Sanotaan, että on kysymyksessä huoneisto, jossa on 50-60 m², jonka vuokra ehkä on esim. 400-500 mk kuukaudessa. Kun joku sitten hankkii tuossa 1200-1300 markan vaiheilla, hän joutuu tämän vuoksi tällaisesta asunnosta pois. Jossakin näissä on vikaa, kun näin voi olla. Tässä mielessä sanon, hyvät toverit, asuntokysymykset kaipaavat perusteellista selvittelyä, että ne vastaisivat tämän päivän käytäntöä.

En ole kokoomukselainen, vaikka kokoomus tekikin tämän välikysymyksen eduskunnassa oman asunnon asuntoedun verotuksesta luopumisesta. Mutta perusjärjestön evästyksen tässäkin asiassa tuon, että sosialidemokraattien pitää pyrkiä vaikuttamaan, että oman asunnon asuntoedun verotuksesta luovuttaisiin. Tästä on hyvin konkreettisenä esimerkkinä juuri viime päivät, jolloin kullekin kuuluvat verokuitit tulivat postiluukusta. Tämä asia ärsyttää erittäin suurella määrällä tavallisia veronmaksajia. On esitetty väite, että poistami-

nen johtaisi siihen, että grynderit ja muut jobbarit pääsisivät asemaan, että voisivat etuilla näillä kysymyksillä. Allekirjoittaneen vakaa käsitys on, että tuskin tämä on mahdollista. Kyllä siihen voidaan sellaiset keinot ja konstit keksiä, että tällaiset grynderit poistetaan asuntomarkkinoilta. Tärkeintä käsitykseni mukaan olisi kuitenkin se, että nämä ihmiset, jotka vuosien työllä ja uutteruudella ja kieltäytymisellä ovat hankkineet itselleen oman asunnon, ettei heitä enää verotuksen muodossa rangaistaisi.

Viimeisenä seikkana, jota haluan tälle kokoukselle korostaa perusjärjestöni evästyksen perusteella, on se, että sosialidemokraattien viimeaikaiset vaalitunnukset ovat olleet hyvin paljon puhuvia: Eteenpäin tasa-arvoon, oikeutta tulonjakoon. Nämä ovat hyvin kauniita sanoja, mutta pelkät sanat eivät näissä oloissa kauniina ajatuksina vielä riitä, vaan sosialidemokraattinen liike kaipaa nimenomaan käytännön työtä. Täytyy lähteä yhdistämään monesta leiritä esim., että jossakin on suurten ja korkeiden palkkojen raja, jossakin on tasaamismahdollisuus, ettei sitten tästä asiasta päästä vastustajien toimesta kentällä vielä meitä puolueytyöntekijöitä lyömään. Sanoisin, että eduskunta on erittäin tärkeässä avainasemassa. Jos kansanedustaja rohkenisi kerran sanoa palkankorotukselleen ei, se olisi eräs esimerkki. Jos sosialidemokraattinen ryhmä voisi äänestää omaa palkankorotustaan vastaan, se olisi eräs esimerkkitaupaus. Otan esimerkin tämän Suomen Pankin pääjohtajan palkankorotuksen ja sanoisin toveri Koivistolle sikäli kiitokset kun hän toi selville, että hän on tällaisen ennakoilmoituksen antanut, ettei hän vaadi palkankorotuksia eikä tule ulosmittaamaan. Jos, hyvät toverit, muistatte tämän kampanjan, kun se aloitettiin pääjohtajia vastaan, Koivistohan oli keulana kuinka Koivisto häikäilemättömästi nosti omaa palkkaansa tuohon lukemaan. Kun tästä asiasta totuus paljastui, niin ne lehdet, jotka intomielisesti kirjoittivat, sen jälkeen hyvin vähän kirjoittivat tästä puolesta, jossakin teksti

oli hyvin pienin kirjaimin, että Koivisto luopuu palkankorotuksesta.

Toivoisin, että sosialidemokraattinen liike lähtee myöskin käytännön työssään toteuttamaan tasa-arvoisuutta eliikkä että nuo kauniit vaaliajatukset on tultava käytännön asioiksi ja eteenpäin tasa-arvoon.

Osmo K a a r t i n e n (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät edustajat. Yhdyn kannattamaan niitä esityksiä, jotka antavat valtuudet puoluetoimikunnalle päättää kyseessä olevasta asiasta. Samalla toteaisin, että viime sunnuntaina SAK:n puheenjohtaja Niilo Hämäläinen puheessaan totesi, että EEC-kysymys on sikäli ulkopoliittinen asia, että siitä päättäminen kuuluu poliittisille päätöksentekijöille. Täällä toveri Aallon tekemässä esityksessä, jossa annetaan myöskin valtuudet EEC-kysymyksessä puoluetoimikunnalle, todetaan lopussa, että samalla puoluenevosto korostaa, että seuraavan tulopoliittisen kokonaisratkaisun valmistelun vuoksi olisi EEC-sopimuksen ratifiointi sekä siihen liittyvät lainsäädännöt pyrittävä saamaan valmiiksi vielä tämän vuoden kuluessa.

Kun SAK:n puheenjohtaja on antanut valtuudet ulkopoliittisissa asioissa poliittisille päätöksentekijöille, niin en ammattiyhdistysliikkeessä mukana olevana henkilönä voi olla rajoittamassa ammattiyhdistysliikkeen päätäntävaltaa tulopoliittisen ratkaisun teossa. Kyllä ammattiyhdistysliikkeellä täytyy olla omat näkökantansa esitettävänä tulopoliittisiin ratkaisuihin.

Toisaalta myöskin antaessani valtuudet puoluetoimikunnalle toteaisin, että pääomavirtojen ohjaaminen puoluekokouksen päätöksessä on kohta, jota myöskin painottaisin erikoisesti siinä vaiheessa kun puoluetoimikunta näitä päätöksiä tekee. Ei liene siinä vaiheessa kun pääomavirtojen ohjaamisesta on keskusteltu, tarkoitettu yksinomaan jotakin vakuutuslaitoksen tai muiden vastaavien pääomavirtojen ohjaamista.

Matti K u u s i o (Satakunnan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Suomen kansan katseet ovat taas kerran kääntyneet sosialidemokraatteihin, joiden odotetaan ratkaisevan edessä olevat vaikeat ongelmat ja ottavan samalla vastuun niistä. Tilanne on tuttu meille aikaisemmilta vuosilta. Sosialidemokraattinen Puolue pannaan pelin avaajaksi ja toiset yrittävät taktikoida ja katsoa sivusta, minkä kannan Sosialidemokraattinen Puolue ensin ottaa. Tänä päivänä ja lähiaikoina Sosialidemokraattisen Puolueen on seurattava tiiviisti tilanteen kehittymistä ennen puolueen kannan lopullista kiinni naulaamista. Viime kesän Tampereen puoluekokous korosti kauppapoliittisia ratkaisuja koskevissa päätöksissään asioiden kaikinpuolisen selvittämisen välttämättömyyttä. Toisaalta on yhtä tärkeätä muistaa, että puoluekokous asetti mahdollisen vapaakauppasopimuksen solmiamisen varalle selvät ehdot, joilla tulevan rakennemuutoksen mukanaan tuomia haittavaikutuksia pystytään vastustamaan ja vaimentamaan. Tässä vastustamispaketissa keskeisenä aineosana on vientimaksulaki. Ei riitä alkuunkaan, jos tätä lakia käytetään vain jossakin tilapäistapauksessa, kuten EEC-maan revalvaation tai Korean sodan kaltaisen korkeasuhdanteen aikana. Kyllä tällä lailla hallituksen pitää pystyä leikkaamaan puunjalostusteollisuuden, miksei tulevaisuudessa metalliteollisuudenkin suurista voitoista varoja valtiolle järkevään rakennepolitiikkaan. Täytyy muuten hieman ihmetellä sitä intoa, jolla hallituksen sosialidemokraattisten jäsenten taholta on kiirehditty pelästyneitä porvareita rauhoittamaan ja hallituksen laimennettua vientimaksulakia puolustamaan. Selvää on, ettei hallitus valitettavasti voi yhden puolueen tai puoluekokouksen päätöksiä sellaisenaan toteuttaa, mutta sos.dem. ministerien ei tulisi tätä ensimmäisenä kiireellä kuuluttaa.

Ammattiyhdistysliike vaatii ehdottomasti pysyviä hintasäännöstelyvaltuuksia eivätkä mitkään kolmen tai viiden vuoden lait saa tulla kysymykseen. Tämän näkyy hallituskin oivaltaneen, mutta siitä on

myös eduskunnassa pidettävä tiukasti kiinni. Puoluekokouksen päätökset eivät näy olevan parhaalla mahdollisella tavalla toteutumassa. Kyllä ne päätökset on täysin todeksi tarkoitettu eikä niistä ole syytä ruveta tinkimään. Sosialidemokraattien ei tulisi mielestäni ensimmäisenä pohtia ja vakavasti, että mitähän porvarit tuosta sanovat vaan päätettävä tehdä esitykset ja sitten perustella niitä.

Puoluetoimikunnallakaan ei saa olla liikaa kiire päätöksiä tehdessään. Kiirettähän ei tunnu olevan itse ulkoministerilläkään, joka sunnuntaina sanoi seuraavaa: "Fri-EFTA-kysymyksen valmistelu kesti puolitoista vuotta eikä EEC:tä ole valmisteltu kuin murto-osa ajasta". Tulkoon siis ulkoministerikin ensin kuopastaan, ennen kuin sosialidemokraattisen puolueen on lopullinen päätös tehtävä.

Omalta osaltani toteaisin, ettei ainakaan näin työpaikaltaan tulevan tavallisen työläisen ole helppo totuutta tietää. Löytyy kylä niitä tovereita, jotka esimerkiksi eivät pysty työttömyyskorvausanomusta oikealla tavalla täyttämään, mutta ovat kuitenkin samanaikaisesti ulkomaankaupan suuria asiantuntijoita tai niitä liian innokkaita "liljoja", joiden asiantuntemus on ainoastaan työnantajan jakaman väritetyn valistuksen varassa.

Jos EEC-vapaakauppasopimus on sisällöltään todella sellainen kuin miten kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Ilaskivi sen tiistaina televisiossa tulkitsi, silloin se todella on itsenäinen päätöksemme, täysin sitova, ja täten ehdottomasti ulkopolitiikkamme peruslinjan vastainen. Nesteen kaikinpuoliset kiristykset EEC-sopimuksen uusien investointien ehtona ovat todella epäisänmaallista politiikkaa. Työväenpuolueiden yhteistoimintaa ei edistetä myöskään sillä kommunistien täksi päiväksi suunnittelemalla liikehdinnällä, joka on selvä sosialidemokraattisen puolueen päättäviin elimiin kohdistunut painostusyritys.

Metallityöväen Liitto katsoo, että Suomi puolueettomuuspolitiikkansa mukaisesti voi osallistua vain sellaiseen taloudelliseen yh-

teistyöhön, jossa ei ole ylikansallisia ulkopoliittikkamme peruslinjan vastaisia poliittisia sidonnaisuuksia. Näin sanottiin Metallityöväen Liiton vuosi sitten pidetyn liittokokouksen päätöksessä, joka pätee vieläkin.

Lopuksi voitaneen vielä todeta, että EEC-kysymys ei myöskään liity valmisteilla oleviin tulopoliittisiin ratkaisuihin.

Keskustelu päättyi.

P u h e e n j o h t a j a : Poliittista tilannetta koskeva lähetekeskustelu on päättynyt. Tämä asia lähetetään menettelytapavaliokuntaan.

Asia päätettiin lähettää menettelytapavaliokuntaan.

P u h e e n j o h t a j a : Menettelytapavaliokunnan puheenjohtajalla Jorma Salolla on puheenvuoro.

Jorma S a l o : Hyvät toverit! Täällä kokouksen aikana on viitattu siihen, että näistä EEC-pakettiin liittyvistä laeista ei ole täällä selvityksiä. Ainakin minun pöydälläni on neljästä tai onko viidestäkin kappaleesta näitä lakeja selvitykset. Mikäli joku haluaa niihin tutustua, niin niihin voidaan tutustua. Muihin lakiesityksiin meillä ei ole tilaisuutta täällä kokouksessa tutustua sikäli, että me voisimme jakaa ne, koska niitä ei ole painosta tullut vielä niin paljon, mutta menettelytapavaliokuntaan ilmeisesti saadaan ainakin kappaleet näistä.

Kun te tulkitsette ja tutkitte näitä lakeja ja vertaatte niitä viime kesänä pidetyn puoluekokouksen päätöksiin, on syytä huomata, että tuo päätöslauselma on julkilausuman luontoinen eikä sitä ole sorvattu siinä mielessä, että sitä voitaisiin käytäntöön sellaisenaan soveltaa. Se on kategorinen, se ei anna minkäänlaisia mahdollisuuksia liikkumiseen.

Täällä on paljon puhuttu sen kaltaisista sanoista kuin "pysyvä

laki". Minun tiedossani ei ole, mikä on pysyvä laki, jos ei sitten luonnonlaeista puhuta! Laki tehdään eduskunnassa ja se voidaan samassa järjestyksessä kumota. Siihen ei voi panna mitään ikuista määräaikaa eikä muutakaan! Eduskunta muuttaa kokoonpanoaan ja myös sen mukaisesti lainsäädäntöä. Ei muuta!

Merkittiin pöytäkirjaan

Perhepolitiikan suuntaviivat

P u h e e n j o h t a j a : Siirrymme ohjelmaesityksiä koskevaan lähetekeskusteluun. Ensimmäiseksi tulee perhepolitiikkaa koskevat suuntaviivat. Ohjelmaesitys on lähetetty puolueneuvoston jäsenille. Halutaanko puheenvuoroja?

Keskustelua ei syntynyt.

P u h e e n j o h t a j a : Asia lähetetään perhepoliittiseen valiokuntaan. (Liite n:o 5.)

Asia päätettiin lähettää perhepoliittiseen valiokuntaan.

Matkailupolitiikan suuntaviivat

P u h e e n j o h t a j a : Siirrymme kohtaan Matkailupolitiikan suuntaviivat. (Liite n:o 6.)

Keskustelu:

Aaro A i r a s (Mikkelin piiri): Toveri puheenjohtaja! Käytän oikeastaan tämän puheenvuoron sen takia, että minut on jostakin merkillisestä syystä pistetty tänne kalatalousvaliokuntaan. Mitä kalastukseen tulee, tiedän, että Pori on paras kalastuspaikka, mutta minä en oikeastaan siitä kyllä ymmärrä. Mutta matkailuilla olen jonkin verran ollut ja sen takia haluan käyttää pienen puheenvuoron. Tässä puhutaan nimittäin kotimaan matkailun kehittämiseen liittyvistä toimenpiteistä. Tässä on painopiste asetettu sosiaaliselle lomatoiminnalle, mutta me tiedämme sen, että tähän kotimaan matkailuun liittyy monta

muutakin matkailuun liittyvää kysymystä kuin ainoastaan tämä sosiaalinen lomamatkailu. Nimittäin meillä kaivataan tällä hetkellä sellaisia niin sanottua toisen tason lomailukohteita. Olemme valmista-neet ja rakentaneet tähän maahan korkealuokkaisia lomakeskuksia, jotka on tarkoitettu nimenomaan sellaisille matkailijoille, joilla on varaa käyttää näiden palveluksia hyväksi. Tavalliselle duunarille tarkoitettuja keskuksia sen sijaan on erittäin vähän. Sen vuoksi nimenomaan tähän kysymykseen tulee kiinnittää vastaisuudessa erittäin suurta huomiota, jotta myös tämä tavallinen kansa, se työväki, jota sosialidemokraattinen puolue edustaa, löytäisi kotimaasta sellaisia lomakohteita, joissa se voi viettää lomansa ja myös viihtyä suhteellisen kohtuullisella hinnalla.

Täällä on myös ristiriita löydettävissä, joka liittyy tähän hallituksen lakinippuun, nimenomaan tähän investointiveroon. Siellä puhutaan nimenomaan siitä, että nämä kesämökit pitäisi asettaa myös tämän investointiveron kohteeksi. Tosin täällä toveri Niskanen huomautti, kun minä kysyin tätä kysymystä ja asiaa häneltä, ettei tarkoitus suinkaan ole se, että nimenomaan siellä Mikkelin läänissä olevat kesäasunnot tulisivat verotettaviksi kohteiksi.

Kun minä tiedän, että mm. kehitysalueella tällä hetkellä on nimenomaan työstä puute ja kun minä tiedän myös sen, että siellä on tekeillä tällä hetkellä erittäin runsaasti sellaisia kesänviettopaikkoja, jotka on tarkoitettu nimenomaan vuokrattaviksi, joista saataisiin tuloa työtä vailla oleville ihmisille, niin jos tämä hallituksen investointiverohomma tällaisenaan toteutuu, niin sen seurauksena se haittaa hyvin suurella määrällä sitä toimintaa, jonka tarkoituksena, kuten minä totesin, on nimenomaan saada työtä niille alueille, joissa sitä tällä hetkellä on liian vähän.

Keskustelu päättyi.

P u h e e n j o h t a j a : Asia lähetetään matkailupoliittiseen valiokuntaan.

Lähetettiin.

Yhdyskuntasuunnittelun ohjelma

P u h e e n j o h t a j a : Siirrytään yhdyskuntasuunnittelun ohjelmaan. (Liite n:o 7.)

Keskustelu:

Kalervo A a t t e l a (Etelä-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Lyhyesti menen tämän jaetun ohjelman sivulle 15, jossa puhutaan linjaliikennelupien myöntämisen siirtämisestä maistraateilta ja järjestysvoimilta kaupunginhallituksille; jotta tämä sinänsä erittäin hyvä ajatus voisi käytännössä toteutua siten, että vältettäisiin heikosti kannattavien linjojen siirtyminen kaupungeille ja kaupunkien vastattavaksi ja tuottoisimpien linjojen jääminen yksityisten haltuun, esitän, että asianomainen valiokunta harkitsisi seuraavan lisäyksen tekemistä tämän ohjelman sivulle 15 l. kappaleen jatkoksi. Lisäys on seuraava:

"Jotta välttyttäisiin siltä, että kaupunkien sisäisessä linjaliikenteessä kaupungit joutuisivat hoitamaan heikosti kannattavat linjat yksityisten säilyttäessä hallussaan tuottoisimmat linjat, tulee kaupunkien sisäisen linjaliikenteen harjoittaminen säätää kaupunkien yksinoikeudeksi siten, että kaupungit voivat määrääjäksi myöntää linjalupia myös yksityisille liikennöitsijöille."

Joel V i h e r i ä r a n t a (Pohjois-Hämeen piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät puolueneuvoston jäsenet! Tämä meille käsiteltäväksi annettu yhdyskuntapoliittinen yhdyskuntasuunnitteluohjelmaehdotus sisältää paljon tekstiä ja paljon asioita, joista osa on hyvää, mutta mielestäni tässä on hyvin paljon myös huolimatonta ja ylimalkaista sanontaa. Myös täältä on löydettävissä paljon kohtia, jotka sisältävät ristiriitaisuuksia. Yhdyskuntien rakentamisessa toisaalta suositaan keskustahakuista ja voimakasta keskittämistä raken-

tamisen suhteen, toisaalta taas puhutaan ihmiskeskeisyydestä ja ihmisystävällisistä kysymyksistä, ja näistä syistä johtuen voi sanoa, että monessa kohdin täällä on suuria ristiriitaisuuksia.

Täällä puhutaan mm. työpaikoista, niiden sijoittamisesta palvelupisteistä kuluttajille jne. ja samanaikaisesti siitä, mille etäisyydelle nämä asuma-alueista tulisi sijoittaa. Näissäkin kohdin näitä mainitsemiani ristiriitaisuuksia tuntuvasti esiintyy.

Tämän ohjelman sisällössä on huomattava osa liikennepolitiikalla ja tässäkin asiassa on kohtia, joihin voi kyllä yhtyä, mutta täällä on sitten paljon sellaista sanomaa, joka osoittaa sen, että ohjelman teossa ei ole ollut joukkokuljetusliikenteen kysymysten tuntiloita ensinkään kaikesta päättäen mukana. Tämän liikennekysymyksen kohdalla esim. näyttää siltä, että täällä taloudellisessa mielessä käsitellään vaihtoehtoina julkista joukkokuljetusliikennettä ja yksityisiä ajoneuvoja ja niiden käyttöä. Nythän on niin, että yhdyskuntien liikennöimisvälineinä nämä eivät suinkaan ole vaihtoehtoja siitä yksinkertaisesta syystä, että yksityinen henkilöauton hankinta ei tapahdu suinkaan siltä pohjalta, että se olisi taloudellinen toimenpide ja että sillä liikennöiminen olisi taloudellista, vaan sen hankintaan vaikuttavat vallan muut tekijät, niin kuin hyvin tiedämme. Voi suoralta kädeltä sanoa, ettei tarvitse olla vallan ihmeellinen kaara, jonka pitäminen maksaa noin 15 markkaa päivälle, ja kun näin on, niin moni voisi tehdä esim. työmatkansa jo vuokra-autolla edullisemmin kuin täällä omalla yksityisellä autolla. Sen sijaan on tietysti selvää, että suurissa yhdyskunnissa on pyrittävä siihen, että joukkokuljetusliikennettä suositaan, mutta sen tulee tapahtua sillä tavalla, että yksityisajoneuvojen käytölle asetetaan rajoituksia. Tämä on ainoa ja todella käytännössä käypä keino joukkokuljetusliikenteen suosimiseen.

Täällä myös on aika paljon uhrattu tilaa julkiselle liikenteelle ja sen hoidolle asetettaville vaatimuksille. Mutta kun tässä on

kysymys valtakunnallisesta ohjelmasta, olisi ehkä ollut aiheellista tutkia myös asian sitä puolta, että mitä ja minkälaisia edellytyksiä meillä on julkisen liikenteen lisäämiseksi joukkokuljetusliikenteen hoitajana maamme eri suuremmilla paikkakunnilla. Tosiasiahan on se, että meillä on ainoastaan kolme kunnallista liikennelaitosta, siis julkisen joukkokuljetusliikenteen harjoittajia, nimittäin Helsingin, Turun ja Tampereen kaupunkien liikennelaitokset, ja näistä yksikään ei täydellisesti hoida asianomaisen yhdyskunnan joukkoliikennettä. Täydellisimpänä se tapahtuu Tampereella, jossa kaikkiaan noin 96 linjaa työvuoroliikenne mukaan lukien on kaupungilla ja sen lisäksi kuitenkin 42 lähiliikenteen linjaa hoitaa ainakin osaksi joukkokuljetusliikennettä myös kaupunkialueella. Mutta näinkään hyvä suhde ei ole olemassa esim. Helsingissä. Ja kun sitten toisaalta täällä yksikantaisesti todetaan, että sosialidemokraattien kannan mukaan ei suurten yhdyskuntien joukkokuljetusliikennettä voida hoitaa itsekannattavuusperiaatteen mukaan, niin tässä asiassa tietysti voidaan näin sanoa, mutta samalla on tietysti muistettava se, että jos lähdetään siitä, että osa tai kokonaan joukkokuljetusliikenteen kustannuksista siirretään yhteiskunnan kannettavaksi, ja kun samanaikaisesti sekä tämän ohjelman sisällön mukaan että muita teitä asetetaan uusia kunnallisia tehtäviä, niin pitäisi tietysti jossakin koordinoida se, mihin tasoon sitten kunnallisen veroäyrin hinta tulee asettumaan. Esim. Tampereen kaupungin osalta voin sanoa, että jos julkisen liikenteen palveluja ryhdyttäisiin suorittamaan nykyisen palvelutason mukaan ilmaiskuljetuksina, se merkitsisi suoraan 2,5 pennin lisäystä veroäyrin hintaan taikka toisaalta sitten noin neljänneksen vähennystä kaupungin investointimenoihin. On tietysti valintakysymys se, mihinkä sijoitetaan se osa kunnan tuloista, joka harkinnan varaisesti kunnallisvaltuustojen päätettävissä on. Pääosa, niin kuin tiedämme, kunnan tuloista on sidottu lakisääteisesti tai aikaisemmillä päätöksillä ja vain pieni osuus jää harkinnan varaan. Näin ollen kun keskustellaan siitä,

että näitä uusia velvoitteita kunnan hoidettavaksi asetetaan, tulisi tietysti samanaikaisesti tarkastella myös niitä edellytyksiä, joita on olemassa, jotta äyrin hintataso pysyisi saman suuntaisena taikka kohtuullisena eri yhdyskunnissa ja koko maassa. Tietysti kysymys on myöskin nähtävä sellaisena, että kaupunkiyhdyskuntien osalta myöskin veropolitiikka, äyrin hintataso olisi säilytettävä suunnilleen samanlaisena koko maassa, jotta kaupunkien toimintaedellytykset tältä pohjalta olisivat samansuuntaiset.

Tähän kysymykseen liittyy todella mielestäni hyvin paljon erilaisia kohtia muitakin kuin tässä mainitsemiani, joissa sen lisäksi, että on sanottu joku toimenpide tai tavoite oikeaksi ja tarpeelliseksi, olisi myöskin pitänyt puuttua siihen puoleen, että millä tavoin ja millä edellytyksellä nämä tavoitteet ovat toteutettavissa.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Asia lähetettiin yhdyskuntasuunnitteluvaliokuntaan.

Kalatalouspoliittinen ohjelma

P u h e e n j o h t a j a : Seuraa kalatalouspoliittinen ohjelma.
(Liite n:o 8.)
Keskustelu

Sulo J. O j a n e n (Etelä-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja. Kala-asioista on aina miellyttävää puhua. Allekirjoittanut yleensä mittaa silmien välin, kun eivät kädet tahdo riittää. - Näin on helpompi määritellä kalan koko. - Nythän ei ole kysymys tästä asiasta.

On syytä todeta, että maassamme tämän bulletinin mukaan on 10 prosenttia vettä, järviä ja siitä huolimatta virkistyskalastajat, kesällä onkijat ja varsinkin talvella pilkkikalastusta harjoittavat tuskin löytävät aluetta, mihin voisi mennä pilkkimään. Tämä on sellainen kysymys, että puoluetoimikunta ja puolue ei liian aikaisin ole puuttunut tähän asiaan.

Todella jossakin vaiheessa olisi päästävä siihen, että nämä vesistöt ja kalavedet olisivat yhteiskunnan hallussa. Samalla tulisi ratkaista myöskin tämä rantatoiminta samalla kun myöskin tämä kalastuspuoli. Siinä on erittäin paljon parantamisen aihetta tähän asiaan nähden. Tämän puheenvuoron otin lähinnä kuitenkin sen vuoksi, että kun nopeasti luin tämän nipun lävitse, tämän mietinnön, niin päädyin siihen, että tässä on tulossa todellinen, mikäli tämä nyt tulee hyväksytyksi, niin kuin se tällä esitetään - kun meillä aikanaan hyväksyttiin maataloustulolaki, jonka tiimoilta olemme vuosikausia sitten pinnineet ja kuunnelleet vielä tänäkin päivänä ja ilmeisesti ei senkään sopimuksen mukaan, mikä on maataloustulolaista tehty tai ollaan tekemässä, ei ole päästy tyydyttävään ratkaisuun. Siksi tulee harkita vakavasti, ettei tästä ammattikalastuslaista tehdä vastaavanlaista "maataloustulolakia".

Kun minä katselen tätä mietintöä, niin siellä kaikki oikeudet onkin, siis ammattikalastajille varataan yksinoikeus ammattikalastukseen niin kuin tietysti on luonnollista, mutta varataan myös yksinoikeus myyntiin, kauppaan. Ja silloin kun tällainen varaus on ja toisaalta valtio korvaa kaikki menetykset, verkkomenetykset ja kaikki muut, haaksirikot sekä vakuutukset ym. vielä niin, että vesien saastumiset korvataan kalastajille ja toisaalta ei minkäänlaisia velvoitteita tässä mietinnössä esitetä näille ammattikalastajille, niin syntyy valtio valtioon, joka määrää samalla tavalla kuin tällä hetkellä esim. maataloustuottajat ovat määränneet jo erittäin pitkän ajan. Minä ymmärrän erittäin hyvin, että ammattikalastajien työtä ja toimintaa tulee auttaa ja tukea ja varsinkin siinä mielessä, että meille tuodaan valtavat määrät, tämän mietinnön mukaan 113 milj. kg, säilykekalaa ja kalaa ulkomailta, meillä on erittäin paljon tehtävää, että me voisimme tasapainottaa. Mutta minun mielestäni ei suinkaan siihen tule pyrkiä niin yksipuolisilla tempuilla kuin tämä mietintö edellyttää. Toivonkin, että valiokunta kiinnittää tähän asiaan huo-

miota siten, että ammattikalastajat ja virkistyskalastajat saavat oikeutta, mutta toisaalta myöskin pitää olla velvoitteita. Tässä esityksessä ei riittävästi kiinnitetä huomiota kalakantojen uusimiseen ja ennen kaikkea kalakannan parantamiseen ja jalostamiseen. Se on eräs hyvin tärkeä ja merkittävä asia ja siihen tulee myöskin valiokunnan kiinnittää erikoista huomiota.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Asia lähetettiin kalatalouspoliittiseen valiokuntaan.

Ilmoitusasioita

P u h e e n j o h t a j a : Ennen kuin mennään viimeiseen ohjelmaan, väliportaanhallinnon uudistusohjelmaan, ilmoitan, että kun salista tämän jälkeen lähdetään, sali on tyhjennettävä. Kaikki saliin jäävät tavarat jaetaan Bingovoittajille, niille, joilla tänä iltana on onnea.

Merkittiin tiedoksi.

P u h e e n j o h t a j a : Sihteeri ilmoittaa valiokuntien kokouspaikoista.

Sihteeri Yrjö J. V i r t a n e n : Menettelytapavalioikunta kokoontuu puoluetoimikunnan kokoushuoneessa puoluetoimiston talon 4. kerroksessa.

Perhepoliittinen valiokunta kokoontuu tässä talossa huoneessa N:o 5, 1. kerros. Valiokunta saa käyttää huonetilaa kello 18 asti.

Matkailupoliittinen valiokunta kokoontuu huoneessa n:o 38, 5. kerros tässä talossa. Valiokunta saa käyttää tätä huonetilaa myös kello 18 asti.

Yhdyskuntasuunnittelupoliittinen valiokunta kokoontuu H-salissa, 1. kerros tässä talossa; huonetiila käytössä kello 19 asti.

Kalatalouspoliittinen valiokunta puoluetoimiston pienessä neuvotteluhuoneessa, ja huone on samassa porraskäytävässä kuin TST:n

toimisto, 4. kerros.

Merkittiin tiedoksi.

Väliportaan hallinnon uudistus

P u h e e n j o h t a j a : Tämän jälkeen esitellään lähete-keskusteluun vielä väliportaanhallinnon uudistusta koskeva päätös. Sen esittää toveri Louekoski.

Tähän on pyydetty yksi puheenvuoro, Joel Viheriäranta, Pohjois-Häme.

Matti L o u e k o s k i (ministeriryhmä): Toveri puheenjohtaja. Väliportaan työryhmän puheenjohtajan toveri Martti Viitasen puolesta joudun asian lyhyesti esittelemään.

Palautan mieliin viime puolueuuvoston kokouksessa käydyin keskustelun pääkohdat. Silloin kiinnitettiin väliportaan hallinnon uudistuksessa huomiota lähinnä siihen, kuinka sosialidemokraattien kannalta on tärkeitä se selvitystyö, jolla pyritään tarkoin seuraamaan kaavoitusta ja läänien jakoa. Toisaalta läänien jako olisi uudistettava: yhden tai useamman talousalueen jako kahdeksi käyttäen perusteena talousalueen jaoitusta. Lisäksi kuntainliittojärjestelmän kokonaisuudistusta vaadittiin sekä vaadittiin selvitystä lähinnä suunnittelutoimen puolelta yhdyskuntapoliittisen suunnittelujaoston esitystä keskushallinnon, läänien hallinnon ja kuntien tehtävistä.

Tämän keskustelun pohjalla silloin päätettiin hyväksyä puoluetoimikunnan esityksen yleinen periaate ja painottaa sitä, että aluehallinnon uudistus on toteutettava jo nyt olemassa olevien selostusten pohjalta.

Kuitenkin on sanottava, että viimeksi kuluneen vuoden aikana on tilanne jonkin verran muuttunut ja näyttää siltä, että sosialidemokraattien omassa piirissä on jonkin verran ilmeisesti aihetta tarkistaa aikaisempia kokolailla jyrkkiä kannanottoja.

On todettava, että valtiovallan taholla on asetettu Paasion hallituksen aikana eräitä merkittäviä työryhmiä, komiteoita, joiden työn tulokset ilmeisesti tuovat uutta valaistusta tämän asian tiimoilla ja ratkaisuja senkaltaiselta pohjalta, jota tällä hetkellä ei ole täydellisesti tiedossa. Näistä työryhmistä voin mainita toveri Viitasen johtaman väliportaanhallinnon komitean, kehitysaluiden neuvottelukunnan, kasvukeskusjaoston työn sekä hajasijoituskomitean, jonka puheenjohtajana on toveri Tienari. Näiden työn edettyä on ilmeisesti tarkoituksenmukaista palata asiaan tarkemmin ja sen vuoksi sekä väliportaan hallinnon työryhmä että puolue-toimikunta on jättänyt täällä lyhyen kokousedustajille jaetun ehdotuksen julkilausumaksi. (Liite n:o 9.)

Keskustelu

Joel Viheriäranta (Pohjois-Hämeen piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät puolue-neuvoston jäsenet. On sinänsä valitettavaa, että tämän näin tärkeän kysymyksen kohdalle ei oikeastaan ole suotu keskusteluaikaa ensinkään ja sen vuoksi on niin kuin lyhyesti todettava, että tavattomasti hämmästyttää se, että Sosialidemokratinen Puolue ei pääse eikä ole kyennyt selvittämään tässä kysymyksessä päätösehdotuksiaan ilman, että sen on jätettävä odottamaan niitä kannanottoja, joita tämä mainittu komitea mahdollisesti asiassa esittää. On ilmeisesti niin, että näyttää hyvin vaikealta kysymykseltä täältä valtakunnan pääkaupungista käsin tämä asia ja siinä siten on päädytty hieman samanlaiseen menettelytapaan kuin tässä työsuojeluhallitusasiassa, jossa asianomaisista virkamiehistä nimetään toimikunta tutkimaan valtioneuvoston päätöksen, yksimielisen päätöksen mukaisesti. Sinänsä tällaisen voimassa olevan lainmukaisuudenkin tutkiminen lienee aiheellista, mutta valitettavasti tässä ei ole aikaa tähän kysymykseen enempi puuttua.

Haluan tuoda tässä vain lyhyesti esiin sen, mitä Pohjois-Hä-

meen piirikokous alueellisen itsehallinnon kehittämissuunnitelman kohdalta päätti sanoa, että se totesi, että alueellisen itsehallinnon kehittämissuunnitelmissa tulee ottaa huomioon määrätynlaiset erityisolosuhteet, joista esim. Tampereen talousalue on tyypillinen esimerkki. Lisäksi Tampereen läänistä on puhuttu eduskunnassa jo vuonna 1962 ja on kummastuttanut, että hankkeen toteuttamista tästä huolimatta yhä edelleen vastustetaan.

Tässä sanoisin, että edelliskerralla kun puolue-neuvosto tätä kysymystä käsitteli, Martti Viitanen täällä ilmoitti, että tämä asia tullaan saattamaan ratkaisuun. Tähän päivään mennessä mitään ei ole kuitenkaan tapahtunut. Niin kauan kun aluehallinnossa ei saavuteta kokonaisratkaisua, pohjoishämäläinen järjestöväki ei voi hyväksyä perinnäisten hallintotoimikuntien keskittämistä Hämeen lääninkysymyksen yhteyteen, ja minä toivon, että on mahdollista vielä tämän kysymyksen käsittelyyn palata sen jälkeen kun se palaa valiokunnasta.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Asia lähetettiin menettelytapavalio-kuntaan.

Puheenjohtaja: Toistan vielä ilmoituksen siitä, että tämä sali on tyhjennettävä.

Kaikkien valiokuntien työskentely alkaa välittömästi.

Tähän saliin palataan täysistuntoon aamulla ohjelman mukaisesti kello 9.

Ja sitten illalla - kaikki lienevät huomioineet - on pääministerin vastaanotto Smolnassa kello 20.

Tämän päivän osalta istunto on päättynyt.

Kokous keskeytettiin kello 16.05.

PUOLUENEUVOSTON TOINEN KOKOUSPÄIVÄ 16.11.1972

Kokousta jatkettiin klo 9.00.

Puhetta johti Heikki H e l m i n e n .

P u h e e n j o h t a j a : Puolueneuvoston kokous jatkuu.

Perhepoliittisen valiokunnan mietintö/15.11.1972

P u h e e n j o h t a j a : Otamme käsiteltäväksi ohjelmaesitykset, ensimmäisenä perhepolitiikan suuntaviivat. Annan puheenvuoron perhepoliittisen valiokunnan puheenjohtajalle Marianne Laxénille.

Marianne L a x é n : Hyvät toverit! Erittäin huonojen työsuhteiden takia minun ääneni on hävinnyt kokonaan. Täällä meidän perhepoliittisessa valiokunnassamme olivat kaikki ne naisedustajat, jotka tähän puolueneuvostoon kuuluvat, ja myös puoluetoimikunnan edustaja oli se ainoa nainen, joka puoluetoimikunnassa on, ja edelleen vielä sihteerinäkin oli nainen. No, se siitä!

Keskustelun perusteella valiokunnassa todettiin, että tämä puoluetoimikunnan esitys perhepoliittiseksi ohjelmaksi on hyvin suppea ja osaltaan myös vanhentunut. Jo tällä hetkellä eduskunnassa ja hallituksessa on käsiteltävänä sellaisia esityksiä, joita tässä ohjelmassa on otettu esille.

Valiokunta esittääkin yksimielisesti, että perhepoliittinen ohjelma palautettaisiin puoluetoimikunnalle.

Tämän jälkeen keskusteltiin vähän siitä, minkälaisia asioita pitäisi ottaa uudessa ohjelmassa esille, ja tultiin siihen tulok-

seen, että ensinnäkin pitäisi määritellä perhekäsite. Sen tulisi käsittää muutkin perhemuodot kuin ainoastaan avioliittoperheen.

Toiseksi lähtökohdaksi olisi otettava uudessa ohjelmassa naisten ja miesten välinen tasa-arvon toteuttaminen. Edellytyksenä tälle on, että naisen asema perheessä muuttuu ja että myös mies tunnustetaan perheyhteisön tärkeäksi osaksi, ei ainoastaan taloudellisenä vastuunkantajana.

Lisäksi tässä uudessa ohjelmassa tulisi ottaa huomioon väestöpoliittiset näkökohdat. Ohjelmassa olisi myös tarkasteltava tulonsiirtopolitiikkaa ja veropolitiikkaa kokonaisuutena perheen näkökulmasta. Nuorten ihmisten kasvattaminen sosiaaliseen vastuuseen sekä valmentautuminen yhteiselämään olisi myös otettava esille uudessa ohjelmassa.

Edellä esitetyn perusteella perhepoliittinen valiokunta esittää, että puolueneuvosto päättäisi palauttaa ohjelman puoluetoimikunnalle, jonka tulisi valmistaa uusi ohjelma syksyllä 1973 kokoon-
tuvalle puolueneuvostolle. Puoluetoimikunnan uusi esitys perhepoliittiseksi ohjelmaksi on ennen puolueneuvoston kokousta lähetettävä järjestökäsittelyyn.

Keskustelua mietinnön johdosta ei syntynyt.

P u h e e n j o h t a j a : Puolueneuvosto hyväksyy valiokunnan esityksen päätökseksi.

Hyväksyttiin yksimielisesti perhepoliittisen valiokunnan mietintö.

Asia oli loppuun käsitelty.

Matkailupoliittisen valiokunnan mietintö

P u h e e n j o h t a j a : Seuraavana asiana on matkailupoliitiikan suuntaviivat niminen ohjelma, ja sen esittelee matkailupoliittisen valiokunnan puheenjohtaja Lauri Mäkynen.

Lauri Mäkystä ei näkynyt kokoussalissa.

P u h e e n j o h t a j a : Onko Mäkynen paikalla? Onko matkailupoliittisen valiokunnan puheenjohtaja paikalla? - Ei ole. Jätämme sen ohjelman väliin.

Päätettiin palata matkailupoliittisen valiokunnan mietintöön myöhemmin.

Yhdyskuntasuunnitteluvaliokunnan mietintö

P u h e e n j o h t a j a : Otamme käsiteltäväksi yhdyskuntasuunnittelun ohjelman. Sen esittelee yhdyskuntasuunnitteluvaliokunnan puheenjohtaja Pekka Peltonen.

Pekka P e l t o n e n : Toveri puheenjohtaja, hyvät puolue-neuvoston jäsenet. Tämä SDP:n yhdyskuntasuunnittelun ohjelma oli pitkä paperi, 15 sivua, jonka käsittely pienellä ajalla oli tietysti vähän hankalaa ja siinä mielessä kovin yksityiskohtaisesti siihen paneutuminen tällaisessa vaiheessa oli ehkä vähän vaikeatakin. Moniin asioihin olisi tietysti paljonkin sellaisia kysymyksiä, joita olisi voitu perusteellisemmin käsitellä ja sillä tavalla uudelleen niitä miettiä, mutta koska saamamme tiedon mukaan tämä ohjelma on sellainen, joka on kirjoitettu jo noin vuosi sitten ja lähetetty jo silloin kentälle lausunnolle, mutta nyt vasta tullut viralliseen käsittelyyn, tässä on jo selvästi sellaisia asioita, jotka ovat osittain jo vähän vanhentuneetkin, ja on varmaa, että hyvin pian joudumme uudelleen näiden kysymysten piiriin ja jollakin tavalla ainakin täydentämään tätä kysymystä, niin monien muutosten tekeminen tähän ohjelmaan ei ehkä tässä vaiheessa ole tarpeen.

Lisäksi tähän ohjelman piiriin liittyy runsaasti liikennepoliittikkaa, josta kokouksen kuluessa käytettiin yksi puheenvuoro-kin, mutta siltä osalta toimikunta toteaa, että koska puolueella

on olemassa oma liikennepoliittinen ohjelma, niin jossain vaiheessa varmasti joudutaan ottamaan kantaa pelkästään erikseen näihin liikennepoliittisiin kysymyksiin, ja sillä tavalla taas yhdyskuntasuunnitteluohjelmasta poistetaan ne kohdat, jotka sisältävät liikennepoliittisia asioita. Sillä tavalla pääsemme ehkä selvempiin sanontoihin, ettei tule päällekkäisiä asioita eri ohjelmissa.

Kun tämä on 15-sivuinen, niin täysin uudelleen kirjoittaminen tässä vaiheessa ei mielestämme tullut kysymykseen, vaan olemme pyrkineet tänne joitakin korjauksia esittämään, ja toivon, että puolue-neuvoston jäsenet voivat ne merkitä sinne omiin kappaleihinsa. Myöhemmässä vaiheessa tulemme saamaan sitten varsinaisen täydellisen kopion tästä ohjelmasta.

Asia on sikäli keskeneräinen, että minulla itselläniäkään ei ole ihan täysin puhdasta korjauskopiota. Sitä ollaan vasta kirjoittamassa, mutta kun tämän kokouksen kulku joutuu näin nopeasti, niin siinä mielessä yritetään tätä asiaa selvittää.

Ensimmäisenä on tämä "I Johdanto". Toimikunta ehdottaa sen sellaisenaan.

Sitten on sivulla 2 toisessa momentissa oleva viimeinen lause: "Tämän vuoksi on asemakaava-, liikenne- ja muut suunnitelmat jo alkuvaiheessa ...". Tässä me ehdotamme poistettavaksi "Tämän vuoksi" sanojen jälkeen "on asemakaava-, liikenne- ja muut" ja lisättäväksi tilalle "olisi suunnitelmat jo alkuvaiheessa". Me katsomme, että se sisältää muitakin suunnitelmia kuin asemakaava- ja liikennesuunnitelmat.

Kappale "III Yhdyskuntien rakenne", joka alkaa sivulta 2, ehdotettiin hyväksyttäväksi sellaisenaan.

Edelleen sivulla 3 kohdan "IV Rakennusoikeus" toisessa kappaleessa me ehdotamme kirjoitettavaksi tähän seuraavan muutoksen: "Alueen tarkoituksenmukaista rakennusoikeutta yhdyskunnassa määri-

teltäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, että rakennusoikeus voidaan mitoittaa pitkällä tähtäimellä." Tässä on sanottu: "ton-tin rakennusoikeutta määrättäessä". Katsoimme, että se oli liian yksilöllisesti sanottu. Sitten lisäksi nyt on käynyt ilmi, että rakennusoikeus yleensä mitoitetaan senhetkisiä tarpeita varten ja siihen lisäksi usein joudutaan tekemään muutoksia, jotka koituvat tällaisen alueen muiden palveluksien haitaksi, että muut palvelut eivät olekaan mitoitettut tarpeeksi. Näin ollen pitäisi alun perin lähteä siitä, että rakennusoikeus olisi mitoitettu tarpeeksi pitkällä tähtäimellä.

Samalla sivulla alkava V kappale "Kaupunkiuudistus" sellaisenaan.

Kappale VI sivulla 4 "Keskustat" ehdotettiin hyväksyttäväksi sellaisenaan.

Samalta sivulta alkava VII kappale "Asuminen ja asumispalvelu", sen 5. sivulle jatkuvan ensimmäisen kappaleen loppuun uusi kappale, jossa halutaan sanoa se, että olisi lisäksi tavoitteeksi asetettava, että tarjolla on riittävästi eri tyyppisiä asuntoja ja asumisväljyyden jatkuva lisääntyminen on myös suunnittelussa otettava huomioon. Siis tässä "parannuksia" sanan jälkeen tällainen uusi kappale. (Puheenjohtaja toisti mainitun kappaleen.)

Muilta osin hyväksytään kappale sellaisenaan.

Sitten sivulla 6 "VIII Työpaikat ja niiden sijoittuminen"; kappaleen viimeisessä lauseessa ehdotetaan poistettavaksi sana "parhaiten".

"IX Vapaa-aika ja virkistysalueet". Toisen kappaleen ensimmäisessä lauseessa sanan "mukaisesti" jälkeen lisäys, jossa halutaan sanoa, että "on jo seutu- ja yleiskaavassa tehtävä riittävät tila- ja aluevaraukset", koska tässä sanotaan, että "Yhdyskunnan on hyväksyä ajoin laadittava vapaa-aika- ja virkistysohjelma". Jokainen tietää, että jokaisella alueella on ainakin tekeillä, jos ei vielä ole

valmiina seutu- ja yleiskaava, jossa tällaiset asiat määritellään.

Sitten "Maapolitiikka", kappale X. Me katsoimme, että tämä kappale X on väärässä paikassa tässä ohjelmassa. Sen pitäisi olla ennen tuota "Rakennusoikeutta", koska tämä ohjelma olisi silloin johdonmukainen. Me ehdotamme, että tämä kappale "Maapolitiikka" siirrettäisiin ohjelman kohtaan ennen kappaletta "Rakennusoikeus", joten näiden kappaleiden numerointi muuttuu sen mukaisesti.

Tähän "Maapolitiikkaa" koskevan kappaleen loppuun me ehdotamme muutosta, jossa me haluamme esittää, että koska nyt on käynyt selvälle, että kuntien ja valtion välinen neuvottelumekanismi ei tahdo oikein joustavasti toimia, me haluaisimme saada siihen myös parannusta. Sen johdosta ehdotamme tänne loppuun lisättäväksi:

"Valtion ja kuntien välistä neuvottelumekanismia on kehitettävä joustavammaksi siten, että poliittisten päätöksentekijöiden vaikutusmahdollisuutta lisätään."

Tämä erikoisesti sen johdosta, koska on käynyt ilmi, että neuvotteluja pääasiassa valtion ja kuntien kesken maapolitiikasta käydään virkamiestasolla, ja ne ovat usein hyvin hankalia ja aikaa ja vuosia vieviä, ennen kuin ne johtavat tuloksiin.

Kappaleen "XI Yhdyskuntien liikennepolitiikan tavoitteet" toimikunta ehdottaa sellaisenaan. Tämän kappaleen kohdat "Yleistä", "liikkumistarpeet", "Jalankulku ja pyöräily", "Julkinen liikenne", "Yksilöllinen liikenne", "Tavaraliikenne", "Liikenne ja yhdyskuntarakenne", "Turvallinen liikenne", "Tasavertaisuus liikenteessä", "Liikenne ja ympäristö", "Liikenteen kustannukset" ja "Julkisen liikenteen politiikka" me olemme kaikki sivuuttaneet. Niissä on hyvin asiallisesti asioista kerrottukin, mutta juuri sen johdosta, koska liikennepoliittinen ohjelma on suunnitteluvaiheessa ja näin ollen aikanaan tulee käsiteltäväksi, sen takia emme ole halunneet niihin paremmin puuttua.

Tässä kohdassa "Julkisen liikenteen politiikka" toveri Aattela ehdotti lisättäväksi sivun 15 ensimmäisen kappaleen loppuun lisäyksen:

"Jotta välttyttäisiin siltä, että kaupunkien sisäisessä linjaliikenteessä kaupungit joutuisivat hoitamaan heikosti kannattavat linjat yksityisten säilyttäessä hallussaan tuottoisimmat linjat, tulee kaupunkien sisäisen linjaliikenteen harjoittaminen säätää kaupunkien yksinoikeudeksi siten, että kaupungit voivat määrääjäksi myöntää liikennelupia myös yksityisille liikennöitsijöille."

Aluksi toimikunta katsoi, että tämä on jo osittain tullut huomioiduksi puolueen valmistellessa uutta liikennepoliittista ohjelmaa, ja ehdotti, että tämä tässä vaiheessa jätettäisiin pois, mutta koska tämä ohjelma nyt saamiemme tietojen mukaan on kuitenkin valmisteluvaiheessa ja tulee myöhemmin vasta käsittelyyn ja siihen voidaan tehdä eräitä muutoksia, niin me katsoimme sitten myöhemmin, että tämä Aattelan ehdotus tänne tämän 15. sivulla olevan ensimmäisen kappaleen loppuun voitaisiin lisätä ja huomioida se jo tässä, koska toimikunta katsoi, että se on hyvin asiallinen ehdotus.

Edelleen tässä sivulla 15 puhutaan alhaisista tariffeista ja "erityisesti päivittäistä työmatkaliikennettä suosien". Me lisäsimme tähän "työmatkaliikennettä" sanan eteen tässä toisessa kappaleessa sanan "koulu-", siis "koulu- ja työmatkaliikennettä", koska ne on rinnastettava samanlaisiksi asioiksi.

Enempää varsinaisia muutoksia tähän ohjelmaan ei toimikunta ehdota, vaan ehdottaa sen näillä muutoksilla hyväksyttäväksi, mutta halusi lisäksi todeta, että "Tällä hetkellä on vielä vireillä useita maapoliittisesti tärkeitä lainvalmistelutöitä".

Minun täytyy nyt pyytää sihteeriä tänne lukemaan tätä tekstiä, kun minä en kerinnyt itse tätä katsoa. Meidän työemme vähän niin kuin jäi kesken.

- Yhdyskuntasuunnitteluvaliokunnan sihteeri Risto Talonen saa-

pui paikalle. Pienen neuvottelun jälkeen valiokunnan puheenjohtaja jatkoi mietinnön selostamista. -

Tällä hetkellä on vireillä useita maapoliittisesti tärkeitä lainvalmistelutöitä. Rakennus- ja kokonaisuudistuksen osalta esityksen tehneet työjaostot ovat saaneet raporttinsa valmiiksi. Etuosto-oikeutta ja ilmoitusvelvollisuutta valmistellaan sisäasiainministeriön asettamassa toimikunnassa. Luonnos etuosto-oikeutta koskevaksi laiksi valmistunee vielä tämän vuoden aikana. Myös kysymys pakkolunastuslain uudistamisesta on vireillä. Voidakseen nopeuttaa uudistuksen eteenpäin vientiä ja uudistuksesta käytävää keskustelua poliittisella tasolla yhdyskuntasuunnitteluvaliokunta esittää toivomuksen, että asiantuntijatasolla aloitetaan neuvottelut muiden puolueiden yhdyskuntasuunnittelutyöryhmien kanssa. Tämä sen takia, että näitä asioita, jotka monessakin mielessä ovat ajastaan huomattavasti jäljessä, voitaisiin tällä tavalla myös kii-
rehtiä.

P u h e e n j o h t a j a : Kiitoksia! Keskustelu asiasta alkaa.
Keskustelua ei syntynyt.

P u h e e n j o h t a j a : Puolueneuvosto hyväksyy sosialidemokraattisen puolueen yhdyskuntasuunnittelun ohjelman niin muutettuna, kuin yhdyskuntasuunnitteluvaliokunta esittää.

Puolueneuvosto hyväksyi ao. ohjelman muutettuna valiokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia oli loppuun käsitelty.

Kalata
Maatalouspoliittisen valiokunnan mietintö

P u h e e n j o h t a j a : Seuraavana on kalatalouspoliittinen ohjelma, ja kalatalouspoliittisen valiokunnan työn esittelee puheenjohtaja Reino Litmanen.

Reino L i t m a n e n : Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Esittelen tämän kalatalousvaliokunnan työn tulokset. Kalatalous-

valiokunta piti eilen yhden kokouksen ja tänään yhden kokouksen ja esittää, että tämä puoluetoimikunnan esittämä ohjelma hyväksyttäisiin näiden pikku muutosten jälkeen, mitä täällä esitetään.

Kalatalousvaliokunta on käsitellyt puoluetoimikunnan esitystä puolueen kalatalouspoliittiseksi ohjelmaksi ja esittää puolueenvostolle sen hyväksymistä seuraavin täydennyksin. - Toivon, että otatte tämän ohjelman ja merkitsette kynällä nämä muutamat pienet muutokset, mitä siihen tulee.

Sivulla 4 ammattikalastusta käsittelevässä jaksossa esitetään 4. ponsi muutettavaksi seuraavasti:

Maassamme on otettava käyttöön elinkeinolupajärjestelmä, jossa oikeus kalan toimittamiseen kalakaupalle vahvistetaan ainoastaan ammattimaista kalastusta harjoittaville.

Järjestelmä antaa turvaa pää- ja sivuammattikalastajien toimeentulolle, mutta ei estä virkistyskalastusta eikä estä myöskään kotitarvekalastusta satunnaisesti suuremman saaliin myymisestä lähiympäristön kuluttajille.

Sitten sivulla 5 ylimpänä oleva, edellä ammattikalastusta koskevan ponnen kanssa ehdotetaan muutettavaksi siten, että loppuun, siis ennen sitä lausetta, joka alkaa "maahan on perustettava", lisätään väliin seuraava lause: "Kysymykseen tulee myös uuteen ammat-
tiin kouluttaminen."

Sitten sivulla 7 virkistyskalastusta käsittelevässä jaksossa ensimmäisen ponnen ensimmäisen lauseen jälkeen, siis ennen lausetta, joka alkaa "Puolue pyrkii siihen, että..", ehdotetaan lisättäväksi lause: "Pääsy rannoille ja vesille on turvattava kaikille."

Sivulla 9 kalatalouden tutkimus- ja koetoimintaa käsittelevässä jaksossa ehdotetaan 3. ponnen ensimmäisen lauseen sana "välittömästi" muutettavaksi sanaksi "kiireellisesti".

Saman ponnen ensimmäisen lauseen jälkeen ehdotetaan lisäosa: "Vastaava tutkimus- ja koetoiminta on saatava myös sisävesialueel-

le."

Tässä nämä muutokset olivat, ja sitten kalatalousvaliokunta esittää, että puolueuuvosto hyväksyy seuraavan ponnen tästä ohjelmasta:

Puolueuuvosto pitää tärkeänä, että maamme vesiluonnon tarjoamat monipuoliset kalataloudelliset mahdollisuudet käytetään nykyistä tehokkaammin hyväksi. Kalatalouden kansantaloudellista ja yhteiskunnallista merkitystä tulee arvioida sekä ravinnon tuotannon, työllisyyden että vapaa-ajan käytön kannalta. Sekä ammattimaista että vapaa-ajan kalastusta voidaan maamme sisävesissä ja merenrannikoilla tehostaa huomattavasti, kun vesialueiden puhtauden säilyttämiseen ja kalanhoitoon kiinnitetään riittävästi huomiota. Kalatalouden kehittämistyöhön on käytävä kiireellisesti mm. asettamalla vanhentuneen kalastuslain kokonaisuudistusta käsittelevä komitea. Yhteiskunnan on voitava tyydyttää kansalaisten virkistyskalastustoiveet, ja tässä mielessä eduskunnassa käsiteltävänä oleva pilkkikalastusta koskeva lakiesitys on kiireellisesti toteutettava.

Puheenvuoroja ei pyydetty.

P u h e e n j o h t a j a : Puolueuuvosto on hyväksynyt Sosiaalidemokraattisen Puolueen kalatalouspoliittisen ohjelman niine muutoksineen, mitä kalatalousvaliokunta esittää.

Puheenjohtajan tulkinta vahvistettiin.

P u h e e n j o h t a j a : Sen lisäksi puolueuuvosto hyväksyy sen ponsilauselman, jota valiokunta on ehdottanut.

Hyväksyttiin.

P u h e e n j o h t a j a : Asia on loppuun käsitelty.

Matkailupoliittisen valiokunnan mietintö

P u h e e n j o h t a j a : Sitten palataan matkailupolitiikan suuntaviivoihin. Matkailupoliittisen valiokunnan ehdotuksen esittelee

valiokunnan puheenjohtaja Lauri Mäkynen.

Lauri M ä k y n e n : Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Kokous oli asettanut yhdeksi valiokunnaksi ryhmän, jonka tehtävänä oli ja on ollut selvittää matkailupolitiikan suuntaviivoja, niin kuin tämän aiheen otsikko kuuluu. Sanottu valiokunta on käsitellyt kysymystä muuten täysilukuisena, mutta ns. puoluetoimikunnan edustaja oli esteellinen osallistumaan tähän valiokunnan kokoukseen. Esteen syytä valiokunnalle ei ole ilmoitettu.

Tämä asia oli, kuten hyvät toverit muistanevat, jo Tampereen puoluekokouksessa esillä, jossa tämä jätettiin puolueuuvoston kokouksen käsiteltäviin ja päätettäviin asioihin. Asetettu valiokunta tutustui pitkässä kokouksessaan sille jätettyyn muistioon ja on käsitellyt tätä asiaa tämän pohjalta. Kun teille on jaettu tämä muistio, niin minä esittelen teille luvuittain asiaa koskevan valiokunnan esityksen.

Ensimmäisenä on siis kappale "SDP ja matkailu". Siinä valiokunta esittää hyväksyttäväksi luvun muuten, paitsi että toisen kappaleen alku esitetään kuuluvaksi seuraavasti: "Kuitenkin alempiin tuloryhmiin kuuluvat matkailijat vähiten". Katsottiin, että tässä tekstissä oleva maininta "alempiin yhteiskuntaryhmiin kuuluvat" on niin kuin tätä yhteiskuntaryhmää ja näitä tuloryhmiä kohtaan hiukan niin kuin halventava maininta ja että tämä "alempiin tuloryhmiin" on paremmin sopusoinnussa. Samassa kappaleessa esiintyvä sanonta "ja valistuneet" esitetään poistettavaksi.

Saman luvun 3. kappale ja sen ensimmäinen virke esitetään poistettavaksi kokonaan, koska se ei ole sopusoinnussa tämän edellisen kappaleen kanssa, tämän tarkennetun edellisen kappaleen kanssa.

Kappale "Matkailu yhdyskuntasuunnittelun osana" aiheutti valiokunnassa runsaasti mielipiteiden vaihtoa. Erikoisesti kiinnitettiin huomiota sivulla 2 toiseen virkkeeseen, jossa sanotaan, että kuntien

ja kuntayhtymien tulee lunastaa kaavoituksessa virkistyskäyttöön varatut alueet, vaikka niiden rakentaminen ei vielä lunastushetkellä olisikaan ajankohtaista. Tässä valiokunta totesi, että tämä lausuma on ennen kaikkea maata omistavia suosiva ja nimenomaan kun on kysymys seutukaavoituksesta, niin seutukaavoitus on jättänyt eräiden kuntien osalta esim. virkistyskäyttöön jopa puolet suurta maalaiskuntaa, ja tämä lausuma, mikä täällä painetussa ehdotustekstissä on, pitäisi sisällään sen, että yhteiskunnan tai jonkin muun olisi tällainen alue lunastettava, vaikka sen lopullinen käyttötarkoitus jäisikin hämärään tulevaisuuteen. Tämän virkkeen kokonaan pois pyyhkimistä siis valiokunta esittää. Tämän kohdalle valiokunta esittää selkeää kannanmäärittelyä, jonka mukaan yhteiskunnan tulisi ryhtyä hankkimaan ennen kaavoitusta haltuunsa virkistys- ja lomakäyttöön tarkoitettuja alueita.

Näillä tarkennuksilla valiokunta esittää tämän luvun hyväksyttäväksi.

Seuraava luku "Matkailu valtionhallinnossa" esitetään hyväksyttäväksi siten, kuin se painetussa ehdotuksessa on kirjoitettu.

Luku "Matkailu kunnallishallinnossa" ehdotetaan niin ikään hyväksyttäväksi, kuten se on tässä meille jaetussa ehdotuksessa esitetty.

Luku "Aatteellinen matkailu ja kansalaisjärjestöjen osuus matkailua koskevassa päätöksenteossa" aiheutti valiokunnassa runsaasti keskustelua. Kysymyksiä herätti jaetussa kappaleessa oleva määritelmä, jossa todetaan mm., että kaupallisesta luonteesta olisi päästävä ja tilalle olisi saatava uusi aatteellinen toiminta. Valiokunta kyllä totesi, että ilman valtiovallan voimakasta väliintuloa ei tätä kaupallisuutta voida nyt kuitenkaan missään tapauksessa tässä sektorissa poistaa.

Tällaisella kannanilmaisulla, ei muutosesityksellä, vaan lähinnä kannanilmaisulla, toivomuksella valiokunta esittää myös tämän lu-

vun hyväksyttäväksi, niin kuin teille jaettuun tekstiin on kirjoitettu.

Luku "SDP ja kotimaanmatkailu" aiheutti myös paljon keskustelua. Valiokunta haluaa tuoda korostetusti esiin, ei siis tehdä muutosehdotusta, vaan haluaa, että siinä niin kuin korostetusti kiinnitetään huomiota, koska sanonta on valiokunnan mielestä noin niin kuin nappiin osunut. Tämä on 5. sivun toisessa kappaleessa oleva virke, jossa sanotaan: "Sosiaalista matkailua ym. lomatoimintaa ei tule nähdä vain ajanvietteenä vaan ennen kaikkea tasavertaisena palvelumuotona terveydenhuollon palvelusten rinnalla." Valiokunnan mielestä tämä oli niin ytimekkäästi ja hyvin sanottu, että se katsottiin tarpeelliseksi tuoda nimenomaan näin tehostetusti esille.

Saman luvun 4. kappale ehdotetaan kuuluvaksi siten, että siitä poistetaan sen toinen virke kokonaan. Se on epäjohdonmukainen, koska siinä vaaditaan lakisääteistä lomaa mm. eläkeläisille ja vanhuksille. Heillähän on varsinainen eläke. Loma ei ole enää ongelma. Heille on ongelma vain se, että he voisivat käyttää yleisen matkailun suomia virkistysmahdollisuuksia.

Tämän saman luvun yhteydessä valiokunta ymmärsi, että lähete-keskustelussa käytettiin yksi puheenvuoro, jossa Aaro Airas kiinnitti huomiota kotimaanmatkailun kehittämiseen ja siinä ns. matkailuasuntojen kehittämiseen. Hän mainitsi, että nimenomaan tähän matkailuasuntojen kehittämiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota ja että loma-asuntojen investointiveroon olisi kiinnitettävä huomiota - tässä yhteydessä valiokunta toteaa, että olisi luovuttava korkeatasoisten matkailukeskusten tarpeettomastakin rakentamisesta ja että tilalle olisi rakennettava ns. omatoimilomakohteita, joissa lomaa voisi viettää muutenkin kuin matkailun merkeissä.

Edelleen valiokunta haluaa tämän saman luvun yhteydessä korostaa sivulla 5 olevaa viimeistä kappaletta, jossa sanotaan mm., että lomaviettopaikan ylläpitämisen tulee kuulua järjestöille, jotka

edistävät sosiaalista lomatoimintaa. Tämä tuli erikoisesti esille siinä yhteydessä, kun todettiin, mitenkä nimenomaan Pohjois-Suomessa on runsaasti erilaisia matkailukohteita yksityisten hallussa ja että niiden taso niin palvelun kuin muunkaan suhteen ei aina vastaa asetettuja vaatimuksia.

Seuraava luku "SDP ja ulkomaanmatkailu". Sen valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi sellaisenaan.

Samoin seuraavan luvun "SDP ja nuorisomatkailu".

Samoin luvun "Matkailuelinkeinon toimintaedellytysten parantaminen". Tästä myös keskusteltiin ja siinä todettiin, että matkailusta olisi saatava aikaan ympärivuotinen toiminta, joka erityisesti Pohjois-Suomen työllisyyden kannalta olisi ensiarvosen tärkeätä. Samoin siellä esitettiin, että pitäisi pyrkiä siihen, että VR, Valtion rautatiet, siis pyrkisi ulottamaan palveluksensa mahdollisimman laajalle alueelle, että se palvelisi matkailun piirissä olevia ihmisiä.

Näillä muutoksilla, vähäisillä pienillä muutoksilla ja kommenteil-la valiokunta esittää tämän esityksen hyväksyttäväksi.

Mietinnöstä ei virinnyt keskustelua.

P u h e e n j o h t a j a : Puolueneuvosto hyväksyy matkailupolitiikan suuntaviivat nimisen ohjelman näin täydennettynä ja muutettuna, kuin matkailupoliittinen valiokunta esittää.

Hyväksyttiin.

P u h e e n j o h t a j a : Asia on loppuun käsitelty.

P u h e e n j o h t a j a : Työjärjestyksen kohta 6:ssa oleva väliportaan hallinnon uudistus on menettelytapavalioikunnassa par-aikaa käsiteltävänä, joten joudumme sen jättämään väliin.

Varpaisjärven Sos.-dem. Työväenyhdistys ry:n lahjoitus

P u h e e n j o h t a j a : Työjärjestyksen 7. kohta. Puolue